

JUTRO

Izjava vsak dan razen ponedeljka
Naročnina za eno leto: Lir 18.-
za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim tu-
rom«: Lir 36.50.
Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Prodiranje v Tunisu

Osvojitev novih sovražnikovih postojank — Uničevanje angleških skupin v Sirtiki

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 23. decembra naslednje 942. vojno poročilo:

V Tunisu so italijanske in nemške vojne skupine po živahnih krajevnih spopadih pridobile na ozemlju; zasedle so žilavo branjene gorske postojanke. Protinapadi sovražnika so bili odbiti. Zajeli smo nekaj sovražnikov in zaplenili vojni material. V Sirtiki so bile uničene skupine nasprotnikov, ki so poskušale motilne akcije. V teku dneva so protiletalske baterije sestrelile dve britanski letali.

Nemška letala so v napadu na anglo-ameriške preskrbovalne konvoje v alžirskih vodah zadnja dva dneva zadela in težko poškodovala pet velikih trgovskih ladij in eno torpedovko.

Zmotni anglosaški računi

Berlin, 22. dec. s. Stockholmski poročevalec »Völkischer Beobachter« piše v kratkem komentarju k poslednjim dogodkom, da se v nekaterih angleških političnih krogih vedno bolj uveljavlja teza, po kateri naj bi se težišče operacij sedaj pomikalo proti zapadu. List »Observer« smatra v zvezi s tem, da so operacije v Libiji prisilile britansko armado, da je precej zavlekla izvedbo svojih načrtov, s čimer je postavila na glavo vse začetne taktične zamisli, medtem ko se vojne sile Osi v Afriki ohranile svojo glavno sestavo nedotaknjeno. Tunis ima svojo pozitivno kakor tudi svojo negativno stran. Zlasti v pogledu nadzorstva Osi v Sredozemlju. Za »zavezniške narode« je ta okolnost negativna, kajti zaradi navzočnosti sil Osi v Tunisu se je zavlekla spojitev in povezanost med oporiščem v Gibraltaru in onim v Aleksandriji, kakor so se zavlekli tudi naloge, ki so jih angloameriške oborožene sile nameravale izpolniti, da bi si ustvarile odskočno desko za ofenzivo proti kontinentu. Ta zakasnitev, ugotavlja britanski list, pa pomeni istočasno prednost za sile Osi, ki so tako pridobile na času, da so lahko ojačile italijansko obalo in organizirale proti-

ofenzivo v Evropi. Nemški poročevalec pripominja, da je to sodbo napisal angleški list, ki je zelo blizu političnim in vojaškim oficloznim krogom v Veliki Britaniji.

Gibraltar pod ameriškim nadzorstvom

Rim, 22. dec. s. Ameriški listi objavljajo poročilo posebnega poročevalca agencije »Associated Press« Gallagherja pri glavnem zavezniškem stanu v severni Afriki. V poročilu, ki je datirano s 5. decembrom, pripoveduje Gallagher z vidnim zadovoljstvom, da je v prvih petih dneh operacij v severni Afriki poveljništvo britanskega oporišča v Gibraltaru prevzel severno-ameriški general Eisenhower. Poročevalec ugotavlja, da je bil general Eisenhower prvi tujec, ki je po dveh stoletjih prevzel nadzorstvo nad to trdnjavo britanskega imperija. Tako je tudi general Macfarlane, poveljnik gibraltarske posadke, bil podrejen Eisenhowerju, kar pomenjuje, zakaj je ta Gallagherjeva vest povzročila v Ameriki tolikšno pozornost. Tudi ta okolnost spada namreč v program Rooseveltove politike, ki ne opušča nobene prilike, da ne bi poudarila, da se morajo sedaj Angleži podrediti volji Washingtona in v vseh okoliščinah dati prednost prekoceanski zavestni.

Italijanska svečanost v Čilu

Santiago, 22. dec. s. V navzočnosti predsednika republike so v mestu Talca proslavili drugo obletnico ustanovitve mesta. Ob tej priliki je bil slovesno odprt velik trg, ki je bil nazvan po Italiji in sredi katerega se dviga spomenik z rimsko volkuljo in liktorskimi svečniki, ki je delo nekega italijanskega arhitekta v Čilu. Spomenik so mestu poklonili Italijani v Talci. Svečanosti so se udeležili tudi predstavniki kr. italijanskega veleposlanstva z vsemi domačimi oblastmi. Med največjim navdušenjem so učenci mestnih šol zapeli himno Rimu.

Angleško zgrajanje nad postopanjem Darlana

Darlan drži v zaporih še 25.000 ljudi

Rim, 23. dec. s. Britanski list ne opuste nobene prilike, da ne bi kritiziral in izlival svojega žolca proti Darlanu kot izdajalcu, ki je rajši sprejel Darlan kot fura in tako kompromitiral delo Anglije v ko-rist njenemu Benjaminu De Gaulleu. Angležem prihaja pri tem prav vsaka preteza, da obtožujejo Darlana. Tako mu se-
daj očitajo njegovo zadržanje nasproti Francozom, ki so bili sicer uradno proglase-
ni za sovražnike vichyjske vlade, ki pa jih Darlan še nadalje drži v zaporu. List »Daily Mirror« opozarja pod naslovom »Darlan drži v zaporu 25.000 oseb, da je med 25.000 zaprtimi v raznih alžirskih zaporih okrog 10.000 Francozov. Najmanj 98 odstotkov teh Francozov je bilo zaprtih, ker so veljali kot nasprotniki vichyjske vlade in niso prikrivali svojih simpatij za sovražnika. Aretirani so bili pod obtožbo, da so sabotirali sodelovanje Vichyja in Berlina in da so ustvarili organiziran odpor. List navaja nato, da je Roosevelt že

17. novembra zahteval osvoboditev vseh, ki so nasprotovali Osi, Darlan in njegovi funkcionarji pa so se hoteli iznebiti te zahteve. Opravičili so se s tem, da ome-
njene osebe ne morejo biti izpuščene, češ, da gre za agitatorje, ki so kompromitirali mir in red. Darlan je nadalje trdil, da so ti aretiranci navadni zločinci, ki so motili javni red in da jih zato ni mogoče upo-
števati pri izpuščanju iz zaporov, kakor je želel predsednik Zedinjenih držav.

List »Daily Telegraph« pa piše, da je Darlanova jeza proti vsem, ki so izdali domovino v korist Zedinjenim državam, tako iskrena, da si je mogoče misliti baš nasprotno. Zvite izjave Darlana o tem, kar da je storil za sodelovanje z zavezniki, bi nudile prav prijetno snov za romane. Ang-
leska vlada še vedno ne ve za gotovo, ali so bili vsi sovražniki Osi, ki so bili inter-
nirani, zares izpuščeni na svobodo, vse-
kakor po bo svoje bodoče voditelje moral zbrati francoski narod sam.

Občutno pomanjkanje goriva v Ameriki

Rim, 20. dec. s. Ameriški list »Evening Sun« prerokuje katastrofalno pomanjkanje goriva za združene narode, če bi se vojna zavlekla do 1. 1944. Pred Pearl Harbour-jem, piše list, je bil položaj enostaven, ker so združeni narodi nadzorovali skoraj 58 odstotkov svetovne petrolejske proizvodnje, ostle pa so bili izgubljeni petrolejski viri na skrajnem vzhodu v Rusiji. Vsakdo v Ameriki ve, da bo to zimo goriva zelo malo na razpolago, prav malo pa jih je, ki ve-
do, da je položaj glede goriva tako kritičen kakor glede kavčuka. Vsi petrolejski vrelci Amerike so bili izčrpani, novih pa je zelo malo.

List piše nadalje o skrbeh vojaških obla-
sti zaradi tega pomanjkanja in označuje dva glavna razloga za pomanjkanje. Prvi je skoraj popolno pomanjkanje jeklenih svetilnic, zaradi česar je vsa vialna pa-
ganda za izkoriščanje novih virov zmanj. Drugi razlog je prevelika cena surovemu

petroleju. V zaključku ugotavlja list, da vsi interesi zahtevajo ustanovitev pre-
iskovalne komisije in vladnega urada, ki naj bi nadzoroval proizvodnjo, prevažanje in cene.

Ameriški tednik »News Week« piše v članku o Sovjetski zvezi, da so na razpolo-
go avtentične vesti o notranjem položaju v Rusiji. V celoti so življenjski pogoji ru-
skega civilnega prebivalstva bedni. Rusija razpolaga še s polji za 60 odstotkov žitne proizvodnje in primeri s prelivno. Res je, da so Rusi napredovali v pridelovanju žita na področjih za Uralom, toda najhujše je to, da morajo poljedelska dela opravljati ženske in da nimajo na razpolago najbolj potrebnega kmetijskega orodja. Posledica tega je izredno pomanjkanje živil za civil-
no prebivalstvo. Ameriška vlada je vsem prepoovedala prodajo goriva na drobno do nadaljnjih odredbe.

Dokumenti o delu

madžarske vlade

Budimpešta, 23. dec. s. Izšla je publika-
cija, ki pojasnjuje delovanje in politiko Kallayeve vlade in njene načrte za 1. 1943. Knjiga se dotika vseh glavnih zunanjih in notranjih vprašanj madžarske politike in nosi naslov »Dejanja in načrti«. Publi-
kacija predstavlja tudi dokumentacijo ekonomskih in političnih etap, koki katere se je Madžarska v zadnjih 10 letih razvi-
jala do sedanjega viška. Jasnje je opisana madžarska notranja fronta, ki sloni na so-
cialni pravičnosti in točno obeležena zu-
nanja politika, ki sloni na smernicah ve-
likega pokojnega državnika Gömbösa. Pu-
blikacija zlasti opozarja na popolno pri-
jateljstvo Madžarske z državami Osi. V drugih poglavjih razpravlja knjiga o in-
dustrijski obnovi in državi in o razlastitvi židovskega premoženja. Poslednje poglav-
je je posvečeno socialnemu napredku uresničenemu v zadnjih letih, ki po ne-
kem novjšem govoru predsednika vlade ni prekosil in napredka vseh držav ju-
govzhodne Evrope, temveč do neke mere celo držav evropskega zapada.

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

Smrtna nesreča

južnoafriškega generala

Lorenzo Marquez, 23. dec. Iz Johannes-
burga se doznava, da nekateri nadaljnji podrobnosti o letalski nesreči, pri kateri je našel smrt južnoafriški general Pie-
nard. Prevozno letalo ameriškega tipa »Lokood« je zapustilo Kairo v smeri proti južni Afriki, toda iz neznanih razlogov je treščilo v bližini Havirodongulsa na zem-
lje ob jezeru Viktoriji. Razen generala Pienarda je pri tej nesreči izgubilo življe-
nje še 11 višjih oficirjev.

Komunistično rovarjenje v Angliji

Berlin, 22. dec. s. Listi komentirajo predlog angleške komunistične stranke za spojitve z laburistično stranko ter izraža-
jo mnenje, da je ta predlog nasvetoval ali celo zaukazala Moskva. Komunisti bi se hoteli poslužiti tega trojanskega konja in tako prodreti v vladne sfere, da bi tam izvrševali neposredni vpliv na Churchilla. Dejansko bi potentakem ta vpliv vršil Stalin sam. Predlog angleških komunistov predstavlja torej novo etapo na poti k boljšeizaciji Velike Britanije, kar hoče reči diktator doseči za vsako ceno.

Hud sovjetski poraz ob Tereku

Velike izgube sovjetskih čet med Volgo in Donom — Uspeli napadi nemških čet pri Voronežu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. dec. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Nemške oklopne čete so severno od Te-
reka, potem ko so krvavo zavrnile moč-
ne napade, sledile bežečemu nasprotniku ter pripeljale nad 400 ujetnikov in za-
žgale oklopni vlak.

Pri ponovnih brezuspešnih napadih med Volgo in Donom in v Stalingradu so utre-
pele sovjetske čete velike izgube.

Ob srednjem Donu trajajo hude borbe dalje.

Pri Voronežu so nemške čete prodrlle preko zamrle reke v sovražne postojan-
ke in razdejale številne bojne postojanke. Posadke so bile uničene ali pa ujele, pro-
tinapadi pa razbiti deloma že na izho-
dišnih postojankah.

V srednjem in severnem odseku fronte samo borbe krajevnega pomena ohran-
jajo izvidniških in napadalnih od-
delkov.

Napadi na oporišče Velike Luki so se razbili ob hrabrem zadržanju nemške po-
sadke.

V Libiji so bili uničeni sovražni napa-
dalni oddelki.

Nemško-italijanske bojne skupine so v Tunisu vrgle sovražnika s trdovratno bran-
jene gorske postojanke. Pripeljanih je bilo mnogo ujetnikov in tudi plena. En sovražni eskadron je bil popolnoma uni-
čen.

Vzhodno od Bugie sta bila med napa-
dom nemških bojnih letal zažgana dva ve-
lika prevozna parkiri, med njima 12.000 do 15.000 tonska potniška ladja. Rušilna letala so dosegla bombne zadetke na so-
vražni podmornici. Računati je treba z njeno izgubo. Ponoči so bile bombardirane pristaniške naprave v Boni in neko sovražno letalsko oporišče v Alžiru.

Posamezna angleška letala so podnevi in preteko noč izvršila neučinkovito vznemirjevalne napade na severozapadno

nemško ozemlje. Pri tem sta bili sestrel-
jeni dve letali, eno pa še ob francoski obali.

Na jugu Anglije so bojna letala podne-
vi obmetavala več krajev z rušilnimi in zažigalnimi bombami.

Dne 17. decembra je bila pri Bordeauxu

zasačena in uničena sabotažna skupina, še preden je mogla izvršiti svojo nalogo.

S finskega bojišča

Helsinki, 22. dec. s. Današnje uradno vojno poročilo o operacijah se glasi: Nič omembe vrednega na nobenem izmed bo-
jišč.

Anglosasi ne morejo nadomeščati ladijskih izgub, povzročenih po podmornicah Osi

Berlin, 22. dec. Pod naslovom »Ena utvara manj« objavlja »Börsen-Zeitung« uvodnik, v katerem piše o ameriškem vojnem potencialu v zvezi s proizvodnjo sposobnostjo ladjedelnic, kateri proizvodnja, kakor to izhaja iz dokumentov in neovrgljivih prič, je mnogo, mnogo nižja od števil, ki jih mečejo v svet angloameriški propaga-
torji. Zelo sumljivo so bile tudi izjave, ki jih je pred tednom dni podal v spodnji zbornici minister za britansko proizvodnjo Lyttelton. Ta se je sicer prikazal v spodnji zbornici dobro založen s poročili in spomenicami, ki jih je dal Washington, vendar se jih ni hotel izprno poslužiti, temveč se je omejil na kaj meglene izpo-
vede, sklicujoč se na navedene dokumente le tu in tam in ne da bi poudarjal njih dokumentarno vrednost. V spominu so še besede, ki jih je nedavno izrekel Churchill glede bitke na Atlantiku: »Proizvodnja trgovskih ladij v severnoameriških ladjedelnicah je že prekoračila obseg potopi-
tev.« Tako je izjavil angleški premier ob otvoritvi spodnje zbornice po poletnih po-
četnih tega leta. Londonski »Times«, ki se sedaj sklicuje na to izjavo in jo skuša spraviti v zvezo s poslednjimi pomorski dogodki, pripominja, v nekem kritičnem članku: »Upamo, da optimistična zagoto-
vila prvega ministra še vedno niso izpod-
bita in da ustrezajo še vedno nalogam bri-

tanskega ladjevja v sedanjih fazi konflikta.« Najmanj kar lahko rečemo, nadaljuje »Börsen-Zeitung«, je to, da je oblika, v kateri postavlja veliki britanski list svoje vprašanje, zelo značilna, saj ne opogumlja preveč na pozitiven odgovor.

Neki drugi angleški list strokovnega zna-
čaja pa izraža svoje dvome v hitrost gradnje ladij tipa »Liberty«, ki naj bi se po problematičnih zagotovilih ameriških strokovnjakov gradile v serijah, dokler bi ta gradnja ne dosegla najmanj šest ladij na dan. Ako te ladje niso iz klenke pripomi-
nja nemški list, se moramo vprašati, kako je mogoče verjeti takšnim bedastostim. Za dopolnitev negativnih sodb na tem področju pa ne bo odveč, če navedemo pri-
znanje v listu »New York Times«, ki je zapisal: »Ako hočemo uravnovesiti številko potopitev s številko novih gradenj, bi morale ladjedelnice proizvajati več ladij za spremstvo, ki bi lahko neposredno pobijale nevarnost osnih podmornic.« To torej pomeni, pripominja berlinski list, da ameriške ladjedelnice nikakor več ne morejo iz-
polniti vrzeli v trgovskem ladjevju in da bi zato bilo nujno potrebno zateči se k nadomestilom s tem, da bi se gradile lahke površinske ednice, ki bi se lahko ne-
sredno spopirale s podmornicami na vseh morjih.

Sodelovanje nacionalne Kitajske z Japonsko

Izjava propagandnega ministra nankinške vlade o obisku Vangčingveja v Tokiju

Tokio, 22. dec. s. V izjavi zastopnikom tiska, je propagandni minister nankinške nacionalne vlade, ki je v spremstvu predsednika vlade Vangčingveja na obisku v Tokiju izjavil, da je namen obiska predsednika kitajske nacionalne vlade v japonski prestolnici ta, da čestita japonskim predstavnikom k sijajnim uspehom japonskih oboroženih sil v prvem letu vojne za Veliko vzhodno Azijo in da ob tej priliki izmenja svoja naziranja z voditelji japonske vlade o nadaljnjih pogledih sode-
lovanja obeh držav med sedanjo vojno. Kitajski minister je pripomnil, da Kitajska deli odgovornost Japonske tako v pogledu obnove Vzhodne Azije, kakor v pogledu same kitajske republike. Kitajska nacionalna vlada smatra nadalje, da mora utrditi svoje temelje ne le v interesu Kitaj-
ske, temveč tudi v interesu Vzhodne Azije. Minister je nato očrtal politične naloge nankinške vlade ter vojaške dolžnosti nacionalne Kitajske v sedanjih zgodovinskih fazi in je kot cilj označil nujno potrebo izločenja čungkingške vlade. Ob koncu je poudaril, da bo nacionalna Kitajska vztrajala ob strani Japonske v vsakem trenutku, tako sedaj kakor v bodoče.

Gospodarska ureditev vzhodne Azije

Monakov, 22. dec. s. »Münchener Neue Nachrichten« razpravlja o gospodarski ureditvi, ki jo namerava Japonska dati velikemu ozemlju vzhodne Azije. List ugotavlja, da bo temelj novega načrta zagotovitev prehrane oprte na riž, sojo in ri-
bolov. Ti trije proizvodi v polni meri zagotavljajo vse potrebno preživljanje prebivalstva. Na industrijskem področju je ne-
kakih značilnih gospodarskih okoliščin, izmed katerih obsega prvo Korejo, Mandžurijo in

severno Kitajsko ter predstavlja gospodar-
sko področje težke industrije (premog in rude). Temu izrazito industrijskemu okro-
žju se sedaj pridružuje na pol industrijsko okrožje Filipinskega otočja, kjer bo Jap-
onska izvršila največje spremembe in po-
večala bišvo ameriško proizvodnjo, zlasti proizvodnjo kositra, kroma, železnih rud, in ustvarila tudi težko industrijo, medtem ko bo skladnost tri zamenjala proizvodnja bombaža. Tretje in poslednje gospodarsko okrožje pa predstavlja južno področje z Nizozemsko vzhodno Indijo in Birmo, ki ima tipično kolonialni sestav. Na tem področju bo vodilno vlogo prevzela država in prvi znaki tega korporacijskega posega se že vidijo v tem, da je družina Mitsui v nasprotju s stoletno tradicijo prodala svoje delnice in po isti poti bo šla tudi orga-
nizacija Sumitomo. Organizacija filipinskega gospodarskega področja je poverjena vojaški upravi, ki mobilizira v domovini strokovnjake in delavstvo.

Zloraba Kitajcev po Anglosasih

Sanghai, 22. dec. s. Iz uradnega london-
skega vira se doznava, da je trenutno 12.000 Kitajcev uslužbenih v britanski tr-
govinski mornarici. Ta vest je v tukajš-
njih krogih napravila globok vtis, ker jas-
no kaže, da čungkingška vlada prodaja kri svojega naroda Anglosasom v upanju, da bi tako dosegla podporo, ki je doslej ni prejela v zadostni meri. Nadalje pripomi-
njam, da potrjuje to dejstvo tudi težave Anglije pri rekrutiranju posadk za trgo-
vske ladje, ki jih na vseh morjih tega sveta preganjajo podmornice sil trojnega pak-
ta. Zaradi teh nevarnosti se Angleži na tr-
govskih ladjah seveda radi odpovedujejo Belcem.

Bose o borbi za neodvisnost Indije

Zahrbtnost angleških in ameriških načrtov o usodi indijskega prebivalstva

Berlin, 22. dec. s. Indijski nacionalist Su-
bas Čandra Bose je imel snoči govor po radiu, namenjen Indiji. V njem je dejal med drugim:

Iz govorov angleških državnikov je jasno razvidno, da so angleški imperialisti do-
končno odklonili predloge za priznanje indijskih zahtev po neodvisnosti dežele. Tu-
di politika ameriških vladnih krogov se je pokazala tedaj v vsej pravi luči. Zedinjene države težje po svetovnem gospodarstvu. Glede Indije je v tem pogledu zelo zgovo-
rno navzočnost ameriških čet strokovnjakov in diplomatov v naši deželi. Angleški na-
črti o povojni Indiji že sedaj kažejo željo po vedno večji razdelitvi Indije in če bi britanski imperialisti mogli uveljaviti svoje stališče, bi angleška zastava plapolala nad neskončnim številom malih držav, ki so nekoč sestavljale Indijo.

Vlada Zedinjenih držav pa zopet govori zelo mnogo o svoji politiki odprtih vrat v Indiji in o tako imenovanih štirih svobošči-
nah. Neprestano se moramo vpraševati, za-
kak Zedinjene države doma ne izjavljajo te politike odprtih vrat. Ameriški zakoni o priseljevanju so v tem pogledu bolj zgovo-
rni kakor hinavski govori in obljube. Tudi sedaj, kakor že v svetovni vojni, skušajo anglosaške sile prikriti svoje prave namene z našopirjeno politiko, toda tisti, ki so brali

nekatero knjigo znanih britanskih pisate-
ljev, lahko v polni meri presodijo to pra-
pagando. V ostalem pa jo v popolnem na-
sprotju s to propagando tudi barbarsko po-
stopanje, s katerim je britanska vlada že od začetka svojega vladanja nad Indijo pa do danes mučila indijsko ljudstvo. Bilo bi odveč govoriti tu o vseh nasiljih, saj so preveč znana in prekašajo vsa tista, ki jih je sploh kdaj videl svet.

Ob koncu je Čandra Bose pozval svoje rojake, ki žive izven Indije, naj prispevajo v okviru svojih razpoložljivih sil tudi sami k tej borbi in naj z vsemi sredstvi pod-
pirajo zatiranje rojake, ki žive v Indiji. Nič, ki miči, da pripada indijskemu ljud-
stvu, se ne sme izogniti tej svetli dolžnosti. Zlasti ne sedaj, ko čakajo indijsko ljud-
stvo še hudi časi, predvsem Bengalijo, ki je obnejnja pokrajina ob Birmi in ki mora pogumno in s ponosom prevzeti nase borbo za osvoboditev Indije.

Hrvatski red za izredne zasluge

Zagreb, 23. dec. s. Poglavnik je izdal na-
redbo, s katero ustanavlja poseben red za izredne zasluge, pridobljeno v miru ali vojni za hrvatski narod.

Špansko-portugalsko sodelovanje

Lizbona, 22. dec. s. Španski zunanji mi-
nister Jordana, ki zapuša danes Portugal-
sko, se je udeležil obeda, ki ga je njemu na čast priredil v parlamentu predsednik narodne skupščine. Predsednik je v ime-
nu skupščine in korporacijske zbornice izrekel svoje zadovoljstvo za razvoj špan-
sko-portugalske politike in prijateljskega sode-
lovanja med obema državama ter je ministru Jordanu čestital za osebni dopri-
nos k sklenitvi prijateljskega pakta med obema državama. Španski zunanji mini-
ster je v svojem odgovoru izjavil, da od-
govarja tesno sodelovanje med Španijo in Portugalsko, kakršno se sedaj razvija, zgo-
dovinski potrebi in globoki želji španskega in portugalskega naroda. Ko je še opozoril na sorodnost vladnih oblik v Španiji in na Portugalskem, je v svoji izjavi zaključil s pripombo, da tudi to prispeva k popolni povezanosti interesov in ciljev med obema prijateljskima narodoma v sedanjem trenutku.

Lakota v Iranu

Narščajoča mrznja proti Angležem

Ankara, 22. dec. s. Položaj v Iranu je še nadalje izredno resen. Ponovni poizkusi predsednika vlade, da bi pomiril prebival-
stvo z govori, polnimi praznih obljub, ni-
so imeli nikakega vpliva. Nasprotno, se povečali so splošno nezadovoljstvo in raz-
širili krog sovražnikov vlade, ki ji javno očitajo, da si je pustila kupiti od Angle-
žev, ki gospodarijo po mili volji v državi, kakor da bi bili v kakšni koloniji. Majh-
ne količine žita, ki so jih odstopili Britan-
ci, ne predstavljajo niti stotega dela one-
ga žita, ki so ga oni in Sovjeti rekrutirali v polni zavesti, da bodo s tem povzročili lakoto v deželi. Sicer pa so Angleži raz-
delili žito samo v Teheranu in dežela ni od tega imela nič. Angleži in Američani so obljubili, da bodo uvozili — ali bolje re-
čeno vrnili — 25.000 ton. Od teh 25.000 ton pa jih ni prišlo doslej skoro nič. A če tudi bi prišlo, bi bila razlika med potrebo de-
žele in razpoložljivimi rezervami še ve-
dno ogromna, tako da bi se strahotna kri-
za, ki je spravila prebivalstvo v lakoto, niti najmanj ne olajšala.

Splošno razdraženost prebivalstva pa so še povečali glasovi, ki se širijo o skriv-
nostnem ozadju smrti bivšega predsedni-
ka vlade Feregnija, ki se je pogumno po-
stavil proti zlorabam in nasilju Angležev. Po teh vesteh je Bil Fereoni zastrujen.

Aretacija voditelja angleških pacifistov

Lizbona, 22. dec. s. Kakor se doznava iz Londona, je londonska policija aretirala generalnega tajnika pacifistične zveze Stuarda Morisa. Obtožba še ni bila objav-
ljena. Moris je bil nekoč častni kanonik katedrale v Birminghamu, a je podal ostavo in se odrekel cerkvenemu redu iz pro-
testa proti zadržanju anglikanske cerkve v sedanjih vojni.

Stavkovno gibanje v Angliji

Lizbona, 22. dec. s. Doznava se, da je na tisoče angleških delavcev sklenilo stav-
kati tako, da bodo sicer šli na delo, a ne bodo delali v znak protesta proti odpusti-
tvi treh tovarišev.

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

Poveljstvo XI. Armadnega zbora

OBJAVLJA:

To poveljstvo že dalje časa proučuje položaj vsakega interniranca v vojaških taboriščih, da se postopno osvobodijo tisti, ki se izkazujejo zanesljivi glede lojalnosti do italijanskih oblasti in imajo odkritosrčen namen za mirno življenje v krogu svojih družin.

Da se med drugim izogne motnjam pri težavnem delu pregleda in presoje položaja posameznih internirancev in da se zahteva gojivo delovanje nesramnih in zahrbtnih separjev, ki grabijo ogromne vsote denarja na račun ubogih ljudi s tem, da se izdajajo za zanesljive posredovalce pri vojaških oblahah.

se »prosnje za osvoboditve internirancev ne bodo več sprejele male.

Posebna uradna komisija bo naglo zopet pregledala položaj vsakega interniranca. Merilo za osvoboditev bosta pravica in razumevanje: nobeno moledovanje, nobeno posredovanje tretjih oseb, nobeno priporočilo ali pritisk ne bo moglo odvrniti Poveljstva od načina svojega postopanja.

Ta naredba stopi danes v veljavo.

Ljubljana, 24. decembra 1942-XXI.

General Armadnega zbora

poveljnik

GASTONE GAMBARA

Razdelitev božičnih daril potrebnim delavcem, članom sindikalnih organizacij (Iz Pokrajinske zveze delavcev)

V nedeljo, 20. t. m. je bila v gledališču Pokrajinske zveze delavcev na Miklošičevi cesti 22 razdelitev božičnih zavojev z živim potrebnim delavcem, vpisanim v sindikalne organizacije. Izročitelj darov je bila združena s simpatično umetniško prireditvijo, ki so se je udeležile mestne oblasti. Prisostvovali so zastopniki Visokega komisarija inž. Masera, korporativni nadzornik, prof. Budrovich za Zveznega tajnika, predsednik Pokrajinske zveze delodajalcev dr. Slokar, predsednik Borze dela in strokovnjak tov. Petronio.

Prireditelj se je začel z izvajanjem modernih glasbenih točk, otroškega zbora pod vodstvom učitelja Ambrožiča. Zbor je zapel nekaj lepih in toplo občutenih božičnih pesmi. Sopranistka Stefanija Vuk, spremljana deloma od male V. Hmeljakove, je zapela nekoliko lirčnih pesmi, izmed katerih je dosegla veliko pritrdjevanje zlasti Leoncavallova »Serenada«; bariton Josip Likovnik je zapel nekoliko priložnostnih točk. Pevski del je zaključil orkester pod vodstvom g. Slavka Premlica, nato pa so pred razdelitvijo zavojev govorili predsednik Pokrajinske

zveze delavcev dr. Alujevich, strokovnjak zveze tov. Dal Pra in predsednik Borze dela.

Strokovnjak zveze se je zahvalil prisotnim oblastem ter prosil zastopnika Visokega komisarija, naj Ekselenciji Grazioliju izreče toplo zahvalo prisotnosti za dovoljenje, da je Borza dela lahko določila potrebna sredstva za božično podporo delavcem zveze. Dodal je tudi: To leto bomo imeli vojni Božič, zato je naš namen, da s tem skromnim darom preživimo Božič v družinskem krogu in v vedri radosti. Nato je pozval navzoče, naj dvignejo svojo misel k bojevnikom, ki s krvjo pišejo zgodovino nove Italije, onim vrlim možem, ki se bojujejo na vseh mejah za zmago pravične stvari.

Govor strokovnjaka je bil deležen splošnega odobravanja, nakar je predsednik Borze dela voščil vsem navzočim vesel Božič. Nato se je začela razdelitev daril, ki se je izvršila v ožrajni prisrčnosti in med vidnim zadovoljenjem in hvaležnostjo vseh navzočih delavcev.

Delo Dopolavora v Italiji

Podtajnik Stranke in predsednik OND sta otvorila Ljudsko gledališče v Rimu. Podtajnik Stranke Ravasio in predsednik Dopolavora Gusatti Bonsembiante sta v Rimu prisostvovala prvi predstavi »Ljudskega gledališča«. Predstava se bodo vršile po trgih in večjih dvoriščih prestolnice in okolice ter so namenjene najširšim plastem naroda.

Predsednik pokrajinskih tajnikov srednje Italije. V glavnem sedežu Dopolavora je predsednik OND nac. svetnik Gusatti Bonsembiante dal navodila pokrajinskim tajnikom iz Lazia, Toskane, Abruzzov in Mark. Predsednik je dal podrobna navodila za delo v posameznih pokrajinah in je poudaril pomembnost novih zalog, ki čakajo ustanovo v sedanjih razmerah, zlasti na polju avtarkije. Podal je sliko njenega vsestranskega delovanja in doprinosu k zmagi. Poročilo je bilo zaključeno z živahno manifestacijo vere v Duceja.

Dopolavoro za Oboroženo silo v novembu. Dopolavoro za Oboroženo silo neutrudno deluje v prid tovarišem v sivo-zelenem. Prireja gledališke in filmske predstave in pošilja vojakom na bojiščih pakete. V novembu t. l. je bilo razdeljenih 18.079 paketov v skupni vrednosti 144.272 lir. 32 paketov s toplo obleko je bilo poslanih na rusko bojišče, 70 pa na afriško. Okrepčanih je bilo 292.349 vojakov in razdeljenih 54.228 lir podpor med potrebnejše vojake in take, ki so se izkazali v kulturnih tečajih. Ogledala, britve, čopci, pip in brivskega ter univalnega mila je prejelo 101 tisoč 865 vojakov. 426 vojakov je bilo obdarovanih s športnimi predmeti. Posebne radijske oddaje so prevezale z Domovino vojake najbolj oddaljenih bojišč. Med vojakov je bilo razdeljenih tudi 482 sprejemnikov, ki so veljali skupaj 853.140 lir. Zabavnih in okrepčevalnih prireditev, filmskih in najrazličnejših predstav je bilo 2934 in jim je prisostvovalo 1.661.307 vojakov. Obdarovanih je bilo 1.718.486 vojakov z darili v skupni vrednosti 1.916.430 lir.

Zivahno umetnostno delovanje milanske ustanove v letu XX. Umetnostni kulturni odsek Pokrajinskega Dopolavora v Milanu je pokazal v letu XX. izredno delavnost. V opernem gledališču so dajali najznamenitejša odrska dela, ki so jim prisostvovali številni gledalci. Skupaj so dali 18 oper in 75 iger.

»Kmetijski urad« pri ustanovi v Milanu. Pokrajinski Dopolavoro v Milanu je ustanovil »Kmetijski urad« ki ga bo vodil strokovnjak. Urad ima namen dvigniti poljedelstvo in reje domačih živali ter nuditi možnost dopolavoristom, da si izpopolnijo znanje v tem pogledu. Pri tem bodo sodelovali vsi Dopolavori pokrajine.

Befana za vojake in otroke. Stranka je tudi letos zaupala Dopolavoru, da bo priredil Befano za vojake in otroke, četrto po številu. Obdarovanih bo veliko število vojakov in otrok, predvsem takih, ki imajo očete v vojni, ali pa so ostali brez njih. Vojaški Befani bodo prisostvovali tudi nemški tovariši.

Posebna umetnostna družba za Oboroženo silo v Grčiji. Predsednik ustanove je v sporazumu z ministrstvom za ljudsko kulturo ustanovil posebno umetnostno družbo, ki bo dajala predstave za pripadnike Oborožene sile v Grčiji. Družba, ki šteje nad 30 članov, je že dospela v Atene.

Triestinski dopolavoristi nagradjeni. Triestinski Dopolavoro je zmagal v tekmi za najboljšo narodno vojno pesem. Tekmovalci so Dopolavori Trieste, Gorizia in Fiume. Od 41 predloženih pesmi jih je bilo 22 triestinskega izvora. Predsedništvo Dopolavora je nagradilo tri Triestince in enega Gorizianca. Razdeljene so bile tudi tolažilne nagrade.

Šivalni stroji za florentinske dopolavoriste. Pokrajinski Dopolavoro v Firenci zelo skrbi za svoje članice, ki imajo številno družino in jim primanjkuje sredstev. V sedežu avtarkične delavnosti so jim dali na razpolago nekaj šivalnih strojev, s katerimi si bodo lahko želele razgnete obleke in perilo, na razpolago pa bo tudi učiteljska šivanja, ki jim bo dajala potrebna navodila. V neki tovarni pletenja pa je stavljenih na razpolago 25 šivalnih strojev za članice, ki se žele naučiti šivanja.

predstava. — Dopolavoro v Chetiju je priredil uspeh koncert za vojaške ranjence. — V Aostu je bil v prisotnosti Prefekta in Zveznega tajnika odprt sedež podjetniškega Dopolavora FIAT, ki ima vse potrebne prostore. — Pokrajinski Dopolavoro v Goriziji je priredil nagradni natečaj za najlepše jaslice.

Igralska družba pri ljubljanskem Dopolavoru. Dopolavoro Fasijev v Ljubljani, ki ima zmeraj več članov, je v zadnjem času mnogo pridobila na kulturnem polju. Ustanovljena je bila igralska družba, ki bo dajala najsoodnejše igrice.

Izredno število članov v Milanu. Iz pisma, ki ga je poslal predsedniku Pokrajinski tajnik iz Milana, je razvidno, da je štel milanski Dopolavoro dne 3. decembra t. l. 425.000 članov. Istega dne lanskega leta je štel 41.152 članov manj.

Imenovanje izrednega komisarja za občino Fara

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na osnovi lastne navedbe z dne 25. avgusta 1942-XX. št. 2862 Ga. zaradi razpusta redne občinske uprave v Fari in temu sledečega imenovanja izrednega komisarja ter zaradi potrebe vzpostavitve sedanjega izrednega komisarja na temelju čl. 3 Kr. dekreta z dne 3. maja 1941-XXI. št. 291 odredil:

Na mesto izrednega komisarja občine Fara Bukovca Mateja, čigar funkcija preneha obenem, je bil imenovan za izrednega komisarja iste občine Guštin Andrej pok. Antona.

Okrajnemu komisarju v Kočevju se naroča, da izvrši pričujoči odlok.

Ljubljana, 4. decembra 1942-XXI.

Visoki komisar Emilio Grazioli.

Nov silovit potres v Turčiji

Ankara, 22. dec. s. Nov silovit potres je zadel severno in srednjo Anatolijo, zlasti poslednji, kjer so mesta Ordu, Sivas, Kasamuni, Bafra, Tokat, Fatsa in Caisari utrpela občutno škodo. Po doslej dospelih vesteh presega število mrtvih 600 in najmanj toliko je ranjenih. O materialni škodi ni za sedaj še mogoče natančno ugotoviti, vendar se boje, da je zelo velika, zlasti zaradi požarov, ki so v mnogih hišah nastali po potresu. Oblasti, ki so takoj prihiteli na kraj nesreče, so organizirale naglo pomoč.

Nasprotstva med Anglijo in Ameriko

Lizbona, 22. dec. s. Po pisanju severno-ameriških listov bi se dalo sklepati, da skuša angleški veleposlanik v Washingtonu na pritisk londonske vlade še nekaj dni izvesti v natančni in zaključni obliki severnoameriško stališče glede Darlanovega položaja in glede neprijetnega političnega problema, ki je nastal v francoski Severni Afriki. Doznavajo pa se, da severnoameriško tajništvo za znanje zadeve odlašajo z odgovorom, med tem ko je dokončno odbilo angleški predlog, da bi se v Severno Afriko poslala mešana angleško-ameriška politična komisija.

Kadar prodajaš ali kupuješ — preglej »Jutrove« male oglase!

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško vojno sodišče vrhovnega poveljstva Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmaščijo, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodo v zadevi proti:

Marušiču Valentinu, sinu Antona in Marije Jelen, roj. 12. V. 1924 v San Paolo, Brazilija, bivajočemu v Ljubljani, nahajajočemu se v zaporu. Obtožen je bil:

a) zločina po čl. 1 Ducejeve navedbe z dne 3. V. 1942, ker je v Ljubljani v nedoločenem času do 13. avgusta 1942 sodeloval pri združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega in družbenega reda v državi;

b) zločina po čl. 6 Ducejeve navedbe z dne 3. X. 1941, ker je od 5. julija do 13. avgusta 1942 sodeloval v oboroženem krdelu z namenom izvrševanja zločinov proti osebnosti države;

c) zločina po čl. 2 Ducejeve navedbe z dne 24. X. 1941, ker je v istih časovnih okoliščinah brez dovoljenja posedoval vojaško orožje in strelivo.

Iz teh razlogov je sodišče na temelju zakona spoznalo Marušiča Valentina za krivega pripisanih mu zločinov in ga kot takega obsodilo v dosmrtno ječo, na plačilo stroškov in posledice, vključno trajni preključni opravljanja javnih služb, na zakoniti preključni in na objavo pričujoče sode v »Piccolu« v Trieste in v »Jutru« v Ljubljani.

Ljubljana, 18. decembra 1942-XXI.

Vojaško vojno sodišče vrhovnega poveljstva Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmaščijo, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodo v zadevi proti:

Stepišniku Vladimiru pok. Karla in Marije Noj, roj. v Ljubljani 3. septembra 1907, tam bivajočemu, uradniku, nahajajočemu se v begstvu. Obtožen je bil:

a) prevratne družbe (čl. 4 Ducejeve navedbe z dne 3. X. 1941), ker je na ozemlju Ljubljanske pokrajine v nedoločenem času in pred 28. avgustom 1942 pripadal združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi;

b) prevratne propagande (čl. 5 Ducejeve navedbe z dne 3. X. 1941), ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah s pesmimi in brošurami komunističnega značaja, najdenimi v njegovem stanovanju, delal propagando za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi;

c) udeležbe pri oboroženem krdelu (čl. 16 Ducejeve navedbe z dne 3. X. 1941), ker je sodeloval v oboroženem krdelu, ustanovljenem za izvrševanje zločinov proti osebnosti države.

Iz teh razlogov je sodišče na osnovi člena zakona spoznalo Stepišnika Vladimirja za krivega pripisanih mu zločinov in ga kot takega obsodilo v dosmrtno ječo, na plačilo stroškov in posledice, vključno trajni preključni opravljanja javnih služb, na zakoniti preključni in na objavo pričujoče sode v »Piccolu« v Trieste in v »Jutru« v Ljubljani.

Ljubljana, 18. decembra 1942-XXI.

Gospodarstvo

Organizacija kmetovalcev

Ljubljanske pokrajine

V teku zborovanja Pokrajinske zveze delodajalcev, ki mu je predsedoval Visoki Komisar, so predsedniki Združenj polni svoja poročila o delovanju v preteklem letu. V naslednjem podajamo poročila o kmetijstvu:

I. Organizacija

Takoj po ustanovitvi Združenja kmetovalcev Ljubljanske pokrajine na osnovi navedbe z dne 15. avgusta 1942-XX. št. 80 in po prenosu združenja iz doslej obstoječega Kmetijske zbornice je združenje začelo svoje delovanje v korist zastopanih strok.

Osnovna organizacija združenja je dobila sedaj popolno in dokončno obliko. V njej možnosti vrše svetilnik združenja svoje posle, pričakujejo, da bodo splošne prilike dovolile intenzivnejšo podporo ter ustanovitev krajevnih uradov pri okrajnih poverjenstvih Zveze delodajalcev, ki jih je ta zveza že predložila.

Združenje predstavlja zakonito preko 45 tisoč kmetovalcev družinskih starejših, odpadajočih na ravno toliko kmetijskih gospodarstev, ki se obdelujejo pretežno po direktnem sistemu in katerih skupna poljedelska površina znaša 454.493 ha, od katerih odpada 197.730 ha na gozdove. Kmetijska gospodarstva se z ozirom na njih obseg lahko razdeli takole:

površina gospodarstva	število gospodarstev
od 1 do 5 ha	23.000
od 5 do 50 »	21.552
od 50 do 100 »	343
od 100 do 200 »	61
preko 200 »	44
skupaj	45.000

V skladu s komisarjevo navedbo št. 69 z dne 17. aprila t. l. so priključene združenju a) Slovensko sadjarsko društvo in b) Slovensko čebelarstvo društvo, katerih gospodarska in produktivna važnost je v resnici znatna. Dovolj je omeniti, da vrši prvo po svojih 51 podružnicah v vsej pokrajini svoje delo v korist 4000 sadjarjev, ki imajo okrog 5500 ha, drugo pa združuje okoli 1000 čebelarjev, razdeljenih na 48 podružnic s skupno 20.500 panjl.

V odboru združenja sta Sadjarsko in Čebelarstvo društvo predstavljeni po svojih predsednikih. Predsednik in podpredsednik sta člana sveta in izvršilnega odbora Zveze delodajalcev. Takisto sta zastopani v kmetijsko-gospodarskem odseku Pokrajinskega sveta korporacij ter v vseh tehničnih in gospodarskih uradih Visokega komisariata. Združenje je tedaj popolnoma vključeno v sindikalni in gospodarski red pokrajine.

Gospodarske vesti

— Proizvodnja sintetičnega kavčuka v Italiji. Po informacijah, ki jih objavlja agencija Economica Finanziaria, se gradi v Italiji druga tovarnica za sintetični kavčuk, ki bo po svojem obsegu in produktivnosti napravah ter po svoji proizvodnji zmogljivosti znatno nadkrilila že obratujočo prvo tovarnico.

Hrvatski državni preračun. Te dni je bila skupna seja hrvatske vlade in hrvatskega državnega sveta, na kateri je bil sprejet državni preračun za leto 1943 v višini 16,37 milijarde kun.

— Nova petrolejska družba na Hrvatskem. Iz Zagreba poročajo, da se je v trgovski register vpisala trdka Hrvatska d. d. za mineralno olje in plin. Namen družbe, ki ima 1 milijon kun začetne glavnice, je pridobivanje zemeljskega olja in zemeljskega plina.

Jesenska setev v Rumuniji. Kakor poročajo iz Bukarešte, je bilo v Rumuniji v jeseni obdelanih 3 milijone hektarjev, od tega je bilo 2,6 milijona posejanih s pšenico, ostane pa z ržjo, ječmenom in olnato repico. Obdelovalni nalet je skoro v celoti izvršen. Spričo ugodnega vremena je v zadnjih tednih vzkliklo preko 70% pšeninih posevkov. Navzile pozni jeseni so v zadnjih tednih še v nekaterih pokrajinah nadalje orali. Najboljše rezultate javljajo iz Transilvanije (nove rumunske pokrajine onstran Besarabije), kjer je bilo izvršeno 95% obdelovalnega načrta.

— Iz gorenjskega trgovskega registra. V gorenjski trgovski register so se vpi. sale nastopne trdke: Alojzij Vavpetič & sinovi, tekstilna industrija, Crna pri Kamniku (osebno jamčec družabniki, Alojzij Vavpetič st., Alojzij Vavpetič ml. in Karol Vavpetič; obratni predmet: mehanika, tkalnica, barvarna in tiskarna; »Sora«, ročna izdelovalnica čevljev, družba z o. z. Ziri (osnovna glavnica 22.500 mark; poslovoje: Ivan Kopac, čevljar, Ivan Oblak, čevljar, Fran Milnar, čevljarji pomočniki); Čevljarska delavnica, družba z o. z. Ziri (osnovna glavnica 20.400 mark; poslovoje: Florijan Kopac, Lovrenc Možina, Valentin Pagon, Anton Zakel in Jože Zakel, čevljarji mojstri); »Kovina«, trgovina z železom, družba z o. z. Kranj (osnovna glavnica 70.000 mark, poslovoje: Rudolf Gätz, Fran Gorjanc, Marija Majdič in Antonija Vider; prokurist Leopold Pelikon); Lekarna Zlatorog, Bled (imennica mr. M. Zamida, prokurist mr. Rado Rehek; Trgovina z živino Mihael Kmetič, Trzin.

— Voljno gospodarstvo v Turčiji. Iz Turčije poročajo o novem gospodarskem političnem kurzu, ki gre za tem, uvesti v večjem obsegu načrtno gospodarstvo. Najvažnejši ukrep v tej smeri je ustanovitev urada za vojno gospodarstvo, čigar vodstvo je bilo poverjeno dosedanjemu turškemu trgovinskemu atašeu v Berlinu Alkinu. Istočasno poročajo o načrtu za ustanovitev centralne državne družbe za izvoz in uvoz, preko katere bi se več ali manj monopolizirala zunanja trgovina. Pri družbi bo udeleženi tudi zasebni kapital. Glavnica družbe je predvidena v višini 50 do 100 milijonov turških funtov. Pravila tega velikega podjetja že pripravljajo. Končno je predvidena reforma trgovinskih zbornic in borz. Veletrgovina z rižem in masčobami je že centralizirana v carigaški blagovni borzi, kar omogoča večjo kontrolo.

— Napredujoča industrija. Madžarske. V Budimpešti so bili objavljeni zanimivi podatki o razvoju industrije na Madžarskem v letu 1941. Ob koncu lanskega leta je bilo na Madžarskem 5378 industrijskih podjetij, ki so zaposlovala 428.000 delavcev in 45.700 nameštencev. Število zaposlenih delavcev se je v primeri s prejšnjim letom povečalo za 16,7%, število nameštencev pa za 15,4%. Vrednost industrijske produkcije je narasla od 4,5 na 5,6 milijarde pengov in predstavlja več kakor polovico madžarskega narodnega dohodka.

II. Pogodbena in pomožna delavnost

Proučeni in izdelani so bili razni načrti, od katerih se nekateri uresničujejo, in sicer: 1. pravilnik za kolektivne odnose dela za gozdne in oglarske delavce, 2. mezdni pravilnik za težake in vinčarje, 3. pravilnik za kolektivne odnose dela za vrtnarske delavce, 4. kolektivna mezdna pogodba za težake; razen tega še: a) načrt za varovanje kmetijskih delavcev, c) ureditev občinskih kmetijskih središč.

III. Kolektivno in individualno podporno delo

Kolektivno in individualno podporno delo raznih vrst se je vršilo zelo intenzivno. Posebno se je bilo v temnem sodelovanju z vojaškimi oblastmi napravljenih in posameznim proučenih nad 4500 prošelj kmetovalcev, ki morajo na svoje posestvo zaradi sezonskega dela. Prosilci so po posredovanju združenja vsi dobili potrebna dovoljenja za prehod, kar je bilo v zadostjen tako zainteresiranim kakor vojaški oblasti, ki je izrazila svoje živo zadovoljstvo. Na tak način je bilo mogoče pospraviti letino in znatne množine pridelkov, ki bi bili sicer izgubljeni. Mnogo je bilo individualnih del tehničnih in gospodarskega značaja, ki so bila proučena z vso skrbjo. Slednja se zlasti tičejo krmiljenja živine, gnojenja, izbora semen, poljedelskega plodoreda, kmetijske uprave in knjigovodstva, kmetijske zakonodaje, zboljšav kmetijskih stavb itd. Uradi združenja so vedno polni kmetovalcev, ki izkazujejo funkcionalnem svoje polno in očitno zaupanje.

IV. Tisk in propaganda

Revija »Orač«, mesečno glasilo združenja, ki ga kmetovalci zelo cenijo, je bila omejena v obliki in v nakladi. Združenje je razen tega razširilo brošure za agrarno tehniko v zelo razumljivem slogu in je učinkovito sodelovalo pri raznih sličnih publikacijah, ki zanimajo kmetijstvo pokrajine.

V. Finančni položaj

Proučujejo se razni načrti za zboljšanje zemljišč, za tehnične in poljedelske izpopolnitve, za racionalni plodored, za izbiro in zboljšanje stanja živine, za ureditev voda, za gnojenje, za poizkusne kulture industrijskega značaja ter za ureditev in izpopolnitev zavarovalnih sistemov, tečajev za poklicno specializacijo in vzgojo delavstva itd.

Vse to delo teži k izpopolnitvi in k organizaciji vsakega gospodarskega, tehničnega, socialnega in proizvodnega čimtelja. Združenje se je izkazalo kot vrh tehnični, organizacijski in podporni organ za okrepitev kmetijskega gospodarstva pokrajine.

strijskih podjetij, ki so zaposlovala 428.000 delavcev in 45.700 nameštencev. Število zaposlenih delavcev se je v primeri s prejšnjim letom povečalo za 16,7%, število nameštencev pa za 15,4%. Vrednost industrijske produkcije je narasla od 4,5 na 5,6 milijarde pengov in predstavlja več kakor polovico madžarskega narodnega dohodka.

— V Angliji so ukinili izdelovanje zasebnih avtomobilov. V zadnjih letih je Anglija že ponovno znatno omejila proizvodnjo zasebnih avtomobilov, ki so bili doslej napredaj le na podlagi posebnega uradnega dovoljenja za nakup. Na zahtevo pristojnih oblastev pa so morale sedaj angleške tovarnice avtomobilov ustaviti vsako izdelovanje zasebnih avtomobilov. Obenem je bilo ustavljeno izdajanje dovoljenj za nakup zasebnih avtomobilov.

— V Zedinjenih državah pride iz prometa 5 milijonov avtomobilov. Po vestih iz New Yorka napovevajo v Zedinjenih državah dalekosežne omejitve prometa z motornimi vozili, ki so predvsem posledica pomanjkanja tankovskih ladij za prevoz bencina. Te dni je bila ukinjena veljavnost bencinskih kart kategorije A, in sicer v 17 severno-ameriških zveznih državah, kar bo imelo za posledico, da bo prišlo izven prometa 5 milijonov avtomobilov, to je tri četrte vseh avtomobilov v Zedinjenih državah. Ta ukrep utemeljujejo med drugim z znatno potrebo tankovskih ladij za oskrbo ameriške vojske v pekomorskih ozekih.

— Tudi Argentina bo uvedla mešanje bencina s spiritom. Zaradi pomanjkanja ladijske tonaže je otežena oskrba Argentine z mineralnim oljem, kar je dalo argentinski vladi povod za zasilne ukrepe. Sedaj proučuje vlada načrt, ki predvideva nakup pol milijona ton koruze za predelavo v spirit. V ta namen bi bilo potrebnih 25 milijonov pezov za gradnjo novih tovarnic spirita. Pridobljeni spirit bodo uporabili za mešanje z bencinom, s čimer se bo povečala količina razpoložljivega pogonskega goriva. Realizacija načrta pa bo odvisna od tega, če bodo lahko Zedinjene države dobavile potrebne stroje.

Židovski problem

je rešen od 1. 1933

Berlin, 19. dec. s. Oficielni komentari o skupni izjavi, ki je bila v preteklih dneh objavljena o židovskem problemu s strani angleške, ameriške in sovjetske vlade in tudi predstavnikov nekaterih vlad v inozemstvu, ugotavljajo predvsem, da je židovski problem v Nemčiji že likvidiran od 30. januarja 1933. Odstranitev židov z nemškega ozemlja je bila ena temeljnih zahtev narodno-socialističnega programa, ki je bila proglašena že 10 let prej, preden je prišel na oblast. Odtlej se v tem pogledu ni nič spremenilo in če so židje smatrali, da bo narodni socializem spremenil svoj program ali pa ga morda ne bo izvajal baš v židovskem vprašanju, je tem slabše za nje. V vsakem primeru je treba naglasiti, da so imeli nemški židje 10 let časa, da bi bili lahko glede na narodno-socialistični problem izvajali posledice in zapustili državo. Židje iz drugih evropskih držav so imeli časa še več in nekateri izmed njih bi se bili lahko že izselili pred enim ali dvema letoma. Za židje iz nekaterih evropskih držav je izselitev mogoča tudi še danes. Končno je treba v zvezi s tem obnoviti tudi kategorično svarilo, ki ga je na židje naslovil Hitler malo pred izbruhom oboroženega spora, ki se je glasilo takole: Če bi morda židje priključili v življenje novo svetovno vojno, bodo oni prvi, ki bodo morali nositi posledice tega zločina.

KULTURNI PREGLED

Mušič, Sedej, Zonič

Trije umetniki v Jakopičevem paviljonu

II.

Kakor so postale Cezanneve pridobitve splošna last modernega tihožitja v celokupnem sodobnem slikarstvu ter si danes brez njih slikarstva niti misliti ne moremo, tako je tudi znano, da ni svet figurativnih upodabljanj kot specimen nikoli mogel prezirati in zanemarjati tal prvenstvenih figurativnih izkušenj: od klasične do Picassoja. Prav zato, ker je poudarek kompozicij Maksima Sedeja na človeku kot psihološki (duhovni) in slikarski celoti, ki potrebuje plastičnih barvnih modelacij kakor riba vodo, je začel, je problem umetniške individualnosti določene vsebine še mnogo bolj povezan na komplicirane prenose »posplošnih« slikarskih likov, na sredstva risbe in ploskve. Sedaj se je lotil figure (ne akta v impresionističnem smislu, sicer ga ne boš razumel), to je likovne kompozicije monumentalno dekorativnega formata in je dosegel v študiju ploskovnih barvnih in tonalnih odnosov tolikšne uspehe, da je zato, ker ni nikjer samovoljno »prestopal«, temveč se je organsko in logično razvijal iz svojih lastnih slikarskih podlag. Sedaj si je postavil nove kompozicijske probleme v združevanju obeh glavnih barvnih funkcij: prostornega poglavljanja in ploskovne dekoracije. V tem smislu opravlja barva istočasno dvojno nalogo. Tipične so svetle, deloma lažurne, deloma site, tu hladnejše, tam toplejše skale: modre, sive, bele, rožnate, rjave, črne, v manjših slikah tudi svetlo živi opali, ašur, smaragd, rubini. Okrog modrega ozadja v »Sedeji ženi«, v »Dečku v modrem, deloma v »Ležerji ženi« in v »Lastni podobici«, celo v »Vidku«, se vrste brez svetlobnih prehodov in zunanjih motenj abstraktno nežni, lirčno senzibilni, vsikdar do podrobnosti preračunani zadetki tankočutne mavricaste palete. Najboljše delo med najnovejšimi velikimi figurativnimi kompozicijami je »Deček v modrem«, čigar barvna in ploskovnoritmična tektonika je malodane klasično uravnotežena. Sibijski nego ostalo v predmetni karakterizaciji je inkarnat golih teles. Preprosta in zato učinkovita je »Lastna podoba«, zelo fin je na pr. »Videk«, dodati bi še iz starejših skupinskih podob mater z otrokom »Pri mizi«, znano študijo »V kavarni« in sijajno scenografijo »Na sprejodu«. Dobri lesorezi in risbe potrjujejo risarski sloves cenjene umetnikove grafike. Zbor Sedejevih 12 olj in grafike je pokazal smeri, ki so umljivo le v slikarjevem lastnem pojmovanju, a so hkrati v razvoju sodobnega figurativnega slikarstva splošno razširjene težnje po izrazitosti in jasnosti.

Jovan Zonič je po rodu iz Črne gore in se je šolal v Parizu, kjer je dalje časa bival. Razstavlja v olju figurativne kompozicije, portret in tihožitje, poleg tega pa obsejni ciklus risb s čopičem, ilustracije za Njegušev »Gorski vijenec«. V olju kaže precejšnjo mero širokopoteznosti, a vendarle mestoma fino kulturne barve. V izražanju barvnega in tonskega velleurja se prilagaja različnim konceptom slikarskega posameznika, tako da bi zgolj konstatacije posameznih vplivov od slike do slike mnogo manj povedale nego očlašajo slikarjeve osebnostne sposobnosti same, ki se odražajo v celoti visoko stremene barve in kompozicijske kvalitete. Našel bi le troje značilno dobrih del, ki nas z najboljši strani seznanjajo z našim gostom: romantična, v diagonalni razprostrti »Odališka«, fino pretehtano »Tihožitje z modro(ri) vazo« in »Kopalke« (Cezanne, Fries). Omamentalno razgibane skupine junaškega epa so izdelane na podlagi svetlobnih kontrastov konture; najboljši listi cikla so nastali iz snovno pester, vsebinsko zelo hvalne izbrabe pripovednega humora in komike ljudskih tipov, kakor jih je ustvarila narodna pesem na Balkanu od Homerja do vladike Njeguša.

F. S.

Božični knjižni trg

Vzlic vojnim razmeram je letošnji božični knjižni trg prav živahen. Knjiga vzbuja splošno pozornost, postala je darilo, kupujejo jo kot duhovni posladek za največji praznik v letu.

Oglasili smo se v nekaterih ljubljanskih knjigarnah in povsod so nam povedali nekako isto: Po knjigi je tako povpraševanje, kakor že dolgo ne. Predvsem se zahtevajo domači klasiki. Tako v knjigarni Tiskovne zadruge najbolj prodajajo Tavčarjeve zbrane spise in druge svoje izdaje starejših slovenskih pisateljev, pri Novi založbi pa gre najbolj v kup Cankar, kolikor ga je še na razpolago (drugi zvezek je popolnoma razprodan in mora založnica kupovati dobro ohranjene zvezke, če hoče nuditi interesentom celotno izdajo v dvasetih knjigah). V vseh knjigarnah se mnogo prodajajo sodobni slovenski pisatelji v izdajah »Modre ptice« in »Hrama«. Veliko povpraševanje je po nekaterih prevodih iz tujih slovstev, vendar so najbolj zahtevana dela že razprodana. Tako je na pr. Knittlov »El hakime« v izdaji »Dobre knjige« (med tem se tudi broširana izdaja nagiblje h koncu) vzbudil zanimanje za ostale Knittlove spise, zlasti za »Via mala«, ki pa je tudi že razprodana. Izmed novih prevodov, ki se posebno zahtevajo, so Budakovo »Ognjišče«, Majočevićev »Življenje kirurga«, Salvaneschijev »Paganini in Chopin«. Izmed izvirnih del, ki so izšla v zadnjem času, vzbujajo posebno zanimanje Kociptrov »Goričaneec«. Živahno se prodajajo: Kette v Koblarjev izdaji in novi zvezki Finžgarja. Znatno zanimanje je je takoj pokazalo za Debeljakovega bibliofilskega Puškina.

Vzlic lepemu številu naročnikov, ki jih šteje »Dobra knjiga« se tudi po knjigarnah živahno kupuje Gulbranssenov roman »In večno šume gozdovi«. Prodajajo se tudi različni razni romani iz »Slovenčeve knjižnice«.

Med tem sta izšli svoje knjige obe naši knjižni družbi »Vodnikova družba« in »Družba sv. Mohorja«. Prva je objavila lepo opremljeno Vodnikovo pratio, ki po vsebini ne zaostaja za prilikami prejšnjih let, in 208 strani obsega o krepko knjižni povest Janka Kača »Na novinah«. Med Mohorjevim knjigami je posebno pomembno »Slovensko herilo«, nad 100 strani velike 80 obsegajoča ljudska antologija naše novejšje poezije in proze. Poleg koledarja je izšla v posebni knjigi povest Jana Plestenjaka »Milan Bogataj«, nadaljnja leposlovna knjiga pa obsega prvi del znamenitega Sienkiewiczovega romana »Quo vadis« v Glonarjevem prevodu. Tik pred božičem je izšla Nova založba zbirko mlad-

Smrt dveh viteзов železnega križa. Na vzhodni fronti je padel po 78. zračni zmagi Heinrich Krafft, poveljnik lovskega letalskega oddelka. Ranam, ki jih je dobil v boju v Tunisu, je podlegel nadporočnik Hans Kürsten, ki je služboval v nekem oklopnem polku.

Nov italijanski poslanik v Helsinkih. Italijanska vlada je odpoklicala dosedanjega poslanika v Helsinkih g. Cicconardija ter je imenovala za novega poslanika na Finskem ministra Guanarschallia.

Novinarski jubilej. Novinar Renzo Sacchetti, urednik milanskega »Ambrosiana«, je te dni obhajal 70-letnico rojstva in 50-letnico novinarskega dela. V svetovni vojni je bil jubilar sodelavec ministra Comandina v ministrstvu za propagando.

Novi italijanski filmi. Scaleri film v Rimu je na delu za niz večjih filmov. Tako so bili zaključeni posnetki za film »Napoleon na Sveti Heleni«. Drugi film je »Carmen«. Za snemanje tega dela so v Rimu sezidali celo špansko vas. Popularni italijanski komik igra glavno vlogo v veseljem filmu »Mladenič z zlatega zapada«, ki smeši ameriško kulturo. Četrty film se imenuje »Otroci nas gledajo« in prikazuje življenje odraslih oseb, kakor ga vidijo otroške oči. — Pod naslovom »V senc sv. Justa« je posnela družba »Incon« najzvečnejše spomnike in lepe točke Trasta in starega Tergesta.

Zaključek šahovskega turnirja v Pragi. V zadnjem kolu praškega šahovskega turnirja je svetovni mojster dr. Aljeihin s sijajno igro premagal nemškega mojstra Junga, tako da si zdaj delita prvo in drugo nagrado z osmini in pol točke. Na tretjem mestu jima sledi Poltys z 7 točkami, Opocenski in Zita imata vsak po 6 in pol točke, Kottbauer je nabral 6 točk, Refir 5 in pol, Hromadka, Podgorny in Thelen po 4, Šamisch 3, Prokop pa 2 in pol točke. Svetovni mojster Aljeihin je 6 partij dobil, 5 pa jih je remiziral. Junge pa je dobil 7 partij, 3 je pa remiziral, izgubil pa je igro s svetovnim mojstrom Aljeihinom.

Obedi za otroke v dalnazijskih solah. Po naredbi Fašistične stranke so šoloobvezni otroci v Dalnazijski deželi solskih obedov. Kakor beleži AGIT, je v provinci Zari vključenih v sistem solskih obedov 60 krajev s 5000 otroci. V Zari in Lagosti doseže število otrok, ki dobivajo obed v solskih menzah, 67% vseh učencev.

Zamofano sorodstvo. Pred rimskim sodiščem so obravnavali nenavaden primer: Neka žena, ki je bila že nad 20 let ločena od svojega moža, je prejela poziv, naj nastopi zapuščino po ločenem možu in naj jo deli s svojim sinom. Ker pa sama ni imela otrok in ni vedela, da je njen mož imel sina z neko drugo ženko, je hotela sodišče pretentati. Adogtirati je hotela tuje aotroka možkega spola, toda prevara je bila pravočasno odkrita.

Boksar je rešil filmski igralki življenje. Znanj italijanski boksar Primo Carnera je rešil v kinematografskem ateljeju Cinecitta pri Rimu nekaj filmski igralki življenje na ta način, da jo je osvobodil ogromne kače. Eflida Cecchini, znana drsalica, je predvajala orientalski ples s kačo. Med plesom se je kača, ki je bila že poprej ovila plesalko, tako stisnila v svitek, da je jela igralko daviti. Carnera, ki je bil navzoč, je planil pokonci ter uporabil vso svojo veliko moč, da je kačo ukrotil. Cecchinijeva je seveda prestala smrten strah, ki ga ne bo pozabila.

Z razstave Mušič-Sedej-Zonič v Jakopičevem paviljonu

Jovan Zonič: Portret

Opozarjamo občinstvo na uspešno razstavo naše mlade slikarske generacije. Razstava ostane odprta čez božične praznike. Kdor je za božično darilo v zalreji, bo našel v obliki slike najlepše darilo.

dinske lirike Cvetka Golarja »Veseli svatke«, opremljeno z risbami B. Jakca in z njegovim portretom pesnika »Veseli svatov«. Za božič so izšli še Vovkov »Buček«, Greyevi »Jezdecji rdeče kadulje«, A. Kallaso »Maščevanje svete reke« in Dickensova »Dorritova najmlajša«.

Posebno veliko zanimanje se kaže za mladinsko literaturo. Ta se kupuje vseporek, zakaj prodajo le spoznanje, da je knjiga v teh časih še najlepše in najcenejše darilo, ki ga polaga Jezusček pod božično drevesce. Posebno zanimanje vzbujajo slikanice »Jutra« in knjigarne Tiskovne zadruge, kakor tudi najnovejše mladinske izdaje, med njimi T. Gasparija »Komedije«.

Ob koncu leta je seveda tudi živahno povpraševanje po koledarjih. Praktičnim potrebam gospodinjstva seveda najbolj ustrezajo »Gospodinjstvi koledar« v izdaji knjigarne Tiskovne zadruge. Stara koledarska tradicija, ki jo je pri nas ustvaril Mohorjev koledar, se vzdržuje v že omenjeni »Vodnikovi pratio« in v »Slovenčevem koledarju«.

Izmed drugorojezičnih knjig se letos kupujejo predvsem italijanske. Značilno je, da je tudi tu posebno povpraševanje po klasičnih. Tako se n. pr. Dante stalno prodaja v vseh mogočih izdajah od velikih

Kronika

Preskrba Zare z vodo. V Zari z vsemi allami delajo na obnovi vodovoda v Valneri. Obnova starega vencijskega vodovoda predstavlja veliko tehnično delo. Vsak dan popravijo ta vodovod za 1200 m dolžine.

Javna dela v spajatski pokrajini. »Pololo di Spalato« poroča, da znaša proračun za javna dela v spajatski provinci 14 milijonov lir, od katerih odpade 7 milijonov lir za stvaritve na polju higijene, 6 milijonov lir za cestna dela in pol milijona lir za obnovev šolskih poslopij.

Velik ogenj v delavnici. V Acquaseriji pri Comu je izbruhnil v delavnici Enrica Albertazzija ogenj, ki je napravil v lesnem skladišču 140.000 lir škodo. Gasilci so z velikimi napori dosegli, da se požar ni razširil na sosedna poslopja.

Usodna zmota kmetice. 37letna Ceatra Gamba iz Ronce pri Veroni je te dni ponoči čutila silno željo. Šla je v kuhinjo in si natočila iz steklenice v omari okrepčilo v prepričanju, da nataka liker. Ko se je vrnila v posteljo, jo je jela obhajati še večja slabost. Morali so poklicati reševalce, ki so jo odpeljali v bolnišnico, kjer je kmalu umrla. Preiskava je dognala, da je Gamba izpila namesto likerja tekočino za pokončevanje muh.

Stoletna starica. V Alessandriji je umrla kmetica Marija Adelaide Pizzorno, stara 100 let. Bila je najstarejša ženska v svojem okolišu.

Petroleja se je napil. Neki čevljarski pomočnik v Valenziji je hotel tovarišem pokazati, da se razume na faksirske čarovnije ter si je dal prinesiti steklenico petroleja. Ko jo je izpraznil na dušek, je hotel pokazati nekakšne vrste umetniški ogenj in je začel petrolej po kapljicah bruhati iz želočca na gorečo vžgalico. Nenadno se je pojavil okrog njega velik plamen, obšla ga je tudi slabost in morali so poklicati reševalce, da so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so mu izprali želočec.

Smrtna nesreča pri delu. 27letni Pietro Berni in 44 letni Giovanni Morgan sta bila zaposlena na delu pri podjetju Ilva v Triestu. Nenadoma je pridrvel tramvajski voz, kateremu se nista mogla umakniti. Vozilo je vrglo oba delavca ob tla s takšno silo, da je bil Berni pri priči mrtev. Morgan pa je dobil smrtno nevarne poškodbe.

Stavka raznašalcev časopisja v New Yorku traja dalje. Poskus, da bi se dosegel sporazum z delodajalci, ni uspel. Kolporterji motijo raznašanje časopisov tako občutno, da mora posredovati policija.

Smrt 104letne ženske. V San Giorgiu pri Mantovi je umrla vdova Maria Malvezzi Beraldi, po letih najstarejša v okolišu Mantove. Rodila se je 23. maja 1838. Ko je obhajala stoto obletnico rojstva, je prejela v dar Ducejevo sliko in se je prvič v življenju peljala z avtomobilom.

Pozabljeni petnik. Na komisaratu milanske policije se je javil advokat Antonio Tribuzio s sporočilom, da je pozabil v vlak, s katerim se je pripeljal v mesto, 80.000 lir v bonih. Vrednostni papirji se doslej niso našli.

IZ LJUBLJANE

Neva grobova. Po dolgi in mučni bolezni je za vedno zapustila svojce ga. Ema Seljakova, po rodu Lassnigova, za njo žalujejo soprog, tri hčerke, sin in številno drugo sorodstvo. K večnemu počitku bodo blago pokojnico spremili v četrtek ob pol 15. iz kapele sv. Jožefa na Zalah na pokopališče sv. Križu. — Po dolgi bolezni je preminila ga. Fani Dominkova, soproga šolskega upravitelja na Vrhniku. Pogreb bo v četrtek ob 3. popoldne iz kapele sv. Petra na Zalah s Sv. Križu. — Naj v mru počivata. Svojem izrekanu naše iskreno sožalje.

Hrvatski državljani v Ljubljani! Vabijo se vsi državljani Nezavisne Države Hrvatske brez razlike vere, da prisostvujejo skupni božični prazniku, ki bo vršila dne 24. t. m. ob 1/2 6. uri v prostorih konzulata.

V evangelijski cerkvi v Ljubljani bo na sveti večer ob pol 5 popoldne služba Božja in na prvi dan božiča ob 10. do popoldne.

IGRACE DARILA

„ciciban“
ZA BOŽIČ VABI
ENGELMAN
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 3

GOSPODJE, POZOR!

KLOBUCARNA „PAJK“

Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da zgleda kot nov. Lastna delavnica. Zaloga novih klobukov.

Se priporoča RUDOLF PAJK, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 38, Miklošičeva cesta 12. Nasproti hotela Union.

komentiranih in ilustriranih knjig do tistih žepnih izdaj, ki kažejo, da je »sommo poeta« Italije postal in ostal mnogim neke vrste brevir. Sicer se v knjigarnah zahtevajo tudi razne umetniške monografije, posamezna znanstvena dela, prevodi iz svetovnih literatur, zlasti Mondadorijeve izdaje »Omniibus« in »Meduza« ter posamezne knjige izrazito sodobnih pisateljev. Izmed nemških knjig se kupujejo predvsem klasiki in znanstvena dela.

ZAPISKI

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani beleži najnovejši zvezek revije »II Dramma«. Ti je izšel v dvojnem obsegu in priložil med drugim dramo Gina Capriola »Terra sconosciuta« in E. O'Neillia igro »II grande dio Brown«.

Slavnostne predstave Verdijevega »Falstaffa«. Italija se pripravila na proslavo 50. obletnice nastanka Verdijeve starostne opere »Falstaff«. Milanska Scala bo s to opero otvorila novo sezono. Obenem pa je »Falstaff« na sporedu mestnega gledališča v Firenzi, kjer bo pel naslovno vlogo baritonist Marcano Stabile. Osebe mestnega gledališča v Firenzi bo potem odrinilo na umetnostno turnejo širom Italije, nastopilo bo pa tudi v Budimpešti, na Dunaju, v Genovi, Veneziji, Triestu in Pragi.

Italijanski oklepni vozovi v pohodu na severnoafriškem bojišču

u— V vrsto naših violinistov-koncertantov bo vstopil naš mladi violinist Jurij Gregorc, ki je lansko leto končal svoje študije na Glasbeni akademiji pri prof. Slaiusu. Z jako lepim uspehom je nastopil že na svojem absolutorijskem koncertu, na samostojnem pa bo prvič nastopil pred našo javnostjo v sredo 30. t. m. ob 18. v mali filharmonični dvorani. Na klavirju ga bo spremljala pianistka Bzjak Marta. Podrobni spored bomo priobčili jutri. Vstopnice pa so že v predprodaji v Knjigarni Glasbene Matice.

u— Kako napravimo sladkor doma? O tem nam piše gospodarski strokovnjak: Pomanjkanju sladkorja si lahko napravimo iz gladkorne pese sirup, ki ga s pridom rabimo v gospodinjstvu. Sladkorno peso dobro osušimo, ji porežemo korenine in jo opremo, ne smemo pa je olupiti. Osušeno peso zribamo na ribežnu kakor repo in si sicer toliko, kolikor je enkrat predelamo. Zribano peso denemo v lonec in sicer 4 dele pese in pet delov vode. Zmes kuhamo pri zmernem ognju eno do dve uri. Prekuhamo kašo denemo v manjših množinah v lanen prtiček in jo dobro ozmemo. Boljše je, če imamo pri rokah primerno stiskalnico. Čim toplejša je kaša, tem hitreje in čistjeje iztisnemo iz nje sok. Dobljeni sok denemo v lonec ali emajlirane kotliče in ga kadi dve uri pri zmernem ognju kuhamo in mešamo, da voda hitreje izhlapi. Ko se sok zgosti in je podoben tekočemu medu, je sirup gotov. Z njim napolnimo steklenice in kozarce, v katerih ga lahko hranimo do prihodnjega leta. Iz dobre sladkorne pese dobimo 12 do 14% sirupa, ki nam nadomestja sladkor posebno pri kuhi.

u— Marmelada za božične praznike. Kakor je večer objavil Prevod, dobé potrošnike poleg mesa 300 g marmelade na osebo in to na odrezek »G« uradne živilske nakaznice. Marmelado dobe vsi potrošniki, ne samo otroci.

u— Jezikovni tečaj — italijanski, nemški, francoski itd. — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2 — prično začetkom januarja. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem ali konverzacijskem oddeku. Najuspešnejša učna metoda. Tečaj so uradno dovoljeni. Vpisovanje in informacije dnevno do 19. ure.

u— Najlepše božično darilo je danes dobra knjiga, ki človeka dvigne nad vsakdanje skrbi in mu nudi duševnega užitka in koristne izobrazbe. Posetite Knjigarno Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ul. 3.

u— Da si Božiček ne bo belil glave, kaj naj princse pri dnim otrokom, ga vabimo v knjigarno Tiskovne zadruge, kjer mu bo lahka izbira. Največje veselje bo imela deca, ako dobi barvnike ali barvice in priljubljene slikanice s »Police za malec«: »Princeska Zvezdana«, »Kralj Debeluh in sinko Debelnko« in »Prigode porednega Bobja«.

u— Hranilni in posojilni zavod r. z. z. o. z. v likvidaciji, v Ljubljani, vabi vse vlagatelje do višine Lir 3800 (din 10.000), da se v svrhu izplačila njihovih vlog zglašijo v p'sarni zavoda, Bleiweisova cesta šte. 33 pritižje desno, takoj po božičnih praznikih dnevno od 10. do 12. ure.

u— Vokalni in instrumentalni koncert, ki ga priredila Radio oddaja postaja E. I. A. R. dne 18. dec. 1942/XXI v Operi v korist Bolniškega fonda Združenja gledaliskih igralcev v Ljubljani, je prinesel 5095.80 lir čistega dobička. Vsem sodelujočim in vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli do tako lepega vsestranskega uspeha se najtopleje zahvaljuje Združenje gledaliskih igralcev v Ljubljani.

u— Za božične praznike bomo točili izvrstna sortirana vina: bela, rdeča in črna tudi čez ulico. Se priporoča gostilna Lovšin, Gradišče št. 13.

u— Zapetna ura, srebrna, je bila te dni izgubljena na poti od Resljeve ceste, do tramvaja na Krekovem trgu. Ker je urica spominsko darilo, naj jo pošteni najditelj blagovolji izročiti uredništvu »Jutra«.

Iz Novega mesta

n— Božična umetnostna razstava. Za božične praznike je pripravil Novomeščanom prav prijetno presenečenje mladi novomeški akademski slikar Vladimir Lamut, ki je odprl v prostorih trgovine Julija Kobeta razstavo krajin. Mladi umetnik razstavlja sedem olj, dve temperi in okoli dvajset grafik. Vsa dela kažejo motive iz Novega mesta in okolice ter kažejo izreden napredek, ki ga je najmlajši novomeški slikar dosegel v teku zadnjih let. Upamo, da bo novomeško občinstvo s številnim posetom ter tudi odkupom del dalo mlademu umetniku zaslužen priznanje.

n— Predbožično razpoloženje. Dolgotrajno lepo jesensko vreme je obetalo, da bo Dolenjsko letos doživelo božične praznike v najlepšem pomladanskem sončnem vremenu. Toda tik pred pričetkom koledarske zime se je temperatura ponovno dvignila in namesto snega je po vsem Dolenji-

skem nastopila prava jesenska deževna doba, ki je spremenila ceste preko noči v prave močvare blata. Kljub temu pa so bili Dolenjci veseli dežja, saj je dolgo suho vreme že popolnoma osušilo dolenjske vode. Zaradi nizke vode so že poldrugi mesec stali dolenjski mlini ter bo sedaj vsaj omogočeno mlinom mletje prav za božič tako potrebne muke. Živilski trg je že ves v znamenju bližajočih se božičnih praznikov ter je na trgu iz dneva v dan napredaj več lepih božičnih drevesc, ki so letos izredno poceni.

Iz Hrvatske

Odobritev hrvatskega državnega proračuna. Na eni zadnjih sej hrvatske vlade in Državnega sveta je bil sprejet osnutek državnega proračuna za leto 1943 v višini 16 milijard kun.

Hrvatski legionarji imajo svojo himno. Na praznik 8. t. m. je bila prvič izvajana himna hrvatskih dobrovoljcev z vzhodnega bojišča. Besedilo je sestavil in ga uglasbil poveljnik hrvatske legije podpolkovnik Egon Žitnik. Hrvatski legionarsko himno so posneli tudi na gramofonske plošče. Pela sta jo legionarja Julij Predrievac in Zlatko Krček.

Radialne oddaje za hrvatske dobrovoljce. Državna radijska oddaja postaja v Zagrebu bo od novega leta uvedla posebne oddaje za prostovoljce na vzhodnem bojišču. Oddaja bo trikrat tedensko ob 11. zvečer, in sicer ob torkih, petkih in nedeljah.

Gradnja nove pošte v Zagrebu. Poslopje zagrebske kolodvorske pošte je že pod streho. Prvotno je pošto ministristvo odobrilo za gradnjo 28 milijonov kun, stroški pa so se zaradi podražitve gradbenega materiala znatno zvišali. Poslopje bo na čelni strani štirinadstropno, na dvorišni strani pa trinadstropno. Pošta bo najmodernije opremljena in bo v njej uvedena tudi pnevmatična pošta. Celotna ureitev nove pošte bo stala po sedanjih računih okoli 400 milijonov kun.

Smrtni obsodbe v Zagrebu. Naglo sodišče je obsodilo na smrt tri moške in neko žensko, ker so se v septembru in oktobru neupravičeno izdajali za organe ustaske varnostne službe, vdrli v več stanovanj in jih izropali. Smrtna obsodba nad moškimi je bila izvršena, žensko pa so pomilostili.

Iz Srbije

General Nedić srbskemu narodu. V nedeljo je govoril v beograjskem radiu ministri predsednik general Nedić. Na začetku svojega govora je ostro obsodil angleško politiko in njene poskuse žrtvovati srbski narod na angleške cilje. Pozval je ljudstvo, naj obrne hrbet Draži Mihajloviću in dejal, da se bo z vsemi sredstvi boril proti njemu in njegovim pristancem. Z besedami: »Rešite domovine je najvišji zakon, ki ga bom do kraja izvedel«, je ministri predsednik zaključil svoj govor.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Cetrtek, 24. decembra: zaprto
Petek, 25. decembra: ob 15.: Oče naš. Izven. Cene od 18 lir navzdol
Sobota, 26. decembra, ob 14. uri: Peterčkovke poslednje sanje. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. — Ob 17. uri: Ples v Trnovem. Izven
Nedelja, 27. decembra: ob 10.30: Princeza in pastirček. Mladinska predstava. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. — Ob 15.: Hamlet. Izven. Cene od 18 lir navzdol
Ponedeljek, 28. decembra: zaprto

*.

Občinstvo opozarjamo, naj si glede na bližnje božične praznike, ko bodo v gledališčih po dve predstavi, nabavi vstopnice v predprodaji in si na ta način zagotovi zaželjene sejele ter izogne navalu pri blagajni tik pred predstavami.

OPERA

Cetrtek, 24. decembra: zaprto
Petek, 25. decembra: ob 16.: Traviata. Izven. Cene od 24 lir navzdol
Sobota, 26. decembra: ob 16.: Gasparone. Opereta. Cene od 24 lir navzdol
Nedelja, 27. decembra: ob 16.: Thais. Izven. Cene od 24 lir navzdol
Ponedeljek, 28. decembra: zaprto

*.

Opozarjamo na premiero Puccinijeve opere »Sestra Angelica« in koreografijo baleta, sestavljenega po Bethovnovi »7. simfoniji«. Obe uprizoritvi bosta vsebina večera. Naslovno partijo v operi bo pela Heybalova, prednico — Poličeva, keningjo — Golobova. Režiser: R. Primožič. Koreografijo 7. simfonije je napravil po zamisli Mjasina M. Kürbos. Muzikalno vodstvo večera ima dirigent Neffat, prevod opere je napravil Niko Štrlotf.

SPORT

Mladega sportnika ni več

Včeraj popoldne so v Stepanji vasi položili v začasni grob Otona Gregoriča, starca komaj 27 let, ki ga je iztrgalo iz vrst sportnikov in ljubljanskega kluba Ilirije.

Gregorič je bil sportnik z vsem srcem, posebno pa je živel za zimsko borbeno igro — hokej na ledu. Kakor njegovo moštvo Ilirije sploh, tako je spadal tudi on med pionirje te sportne panoge v naših krajih. V nekaj letih marljivega treninga se je povzpел do velike spretnosti, tako da je zavezal eno vidnih mest v moštvi, ki je več let branilo državno prvo v bivši Jugoslaviji in večkrat na vse evropske igre tudi v tujini. Z državno reprezentanco ali kot predstavnik bele Ljubljane je pokojni Oton gostoval na lednih ploskvah po Švici, Nemčiji in Rumuniji in pri vsaki se tako težki preizkušnji postavil svojega mošta. Med tvojimi sportniki in sportnim občinstvom je posebno zaradi mirnosti užival splošne simpatije.

Naj mu bo lahek prerani grob, mi ga bo mo ohranili v častnem spominu!

Čudni poklici med močnimi možmi

Kaj vse so amaterski boksaarji po poklicu

Sportniki v poklicih to je vprašanje, ki je resda tesno povezano z udeleževanjem vsakega posameznika — včasih je sploh življenjskega pomena in je od njegove dobe ali slabe rešitve odvisna vsa kariera sportnika — mu pa v splošni oceni in zanimanju za posameznika pripadajo samo po strani pomeni. Zato je sem in tja prav zanimivo pogledati, kje in kako vse se udeležujejo razni majhni in veliki sportniki, ki jih mi poznamo samo po njihovih nastopih in nam je slednjic prav vseeno, kaj počnejo v svojem zasebnem življenju.

V rokah imamo nekaj takih podatkov, ki se nanašajo na dolgo vrsto amaterskih boksaarjev, med katerimi so si nekateri izbrali zelo različne poklice. Nekateri teh močnih mož so v svojih poklicih bavili s tako nežnim in podrobnim delom, da bi jim po tem samem prav gotovo ne prisojili, da so sposobni položiti svojo trdo pest na nasprotnika s tako silo, da je lahko v 10 sekundah premagan, ker se ne more več pobrati. Teoretično vsaj je vsak boksaar zmožen takega udarca in ga tudi mora biti, ker sicer ne more na deske.

Znano je, da je mnogo švedskih tekačev, med njimi mnogi najbolj slavni, nameščenih pri gasilcih, pri katerih tu in tam lahko tudi kristno uporabijo svoje izredne sposobnosti v hitrosti. Nemški amaterski boksaar Nürnberg, o katerem je bilo zadnjič čas precej govora, je po poklicu kamnosek, kar je brez dvoma tudi primerna stroka zanj in bolj ali manj v skladu med poklicem in njegovim delom v sportu. Če bi si sportniki res izbirali »pravce« poklice potem bi morali biti med vesela sami pomorščaki kapitani ali vsaj mornarji, pri rokoborcih pa predvsem policisti. Toda praksa je vse drugačna, kajti mnogo je primerov, v katerih sport služi vpraj za uravnoteženje med poklicnim delom in sportnim udeleževanjem v časi neverjetni obliki. Kdor presega po pisarnah, hoče, v prostem času imeti svojo široko prostost v teh ali voznjah, kdor opravlja ves dan nežni posel brivca v zaprti delavnici, oni hoče zvečer prebiti v napornih telesnih vajah, recimo kratko in malo kot boksaar.

Izredni primer, da je brivec šel med boksaarje, je znan iz Švice, kjer imajo svojega uspešnega brivca-boksaarja v odličnem Siegfriedu. Moš ima svojo brivnico, in sicer prav elegantno in moderno, kjer ima ves dan dovolj opravila v svoji vse prej kakor fizično težki obrti, je pa tudi na deskah dosegel lepe uspehe. Naši viri navedajo v nadaljevanju še celo vrsto zanimivosti prav o poklicih v boksaarskih vrstah, predvsem iz Švice in Nemčije.

Med raznimi boksaarji, od katerih sta bolj znana že prej omenjeni Nürnberg in Obermauer, so zastopani zelo pestri poklici kakor na primer: Eden je v službi pri družini, ki ponosi s svojimi ljudmi zaklepa in straži hiše, drugi je spet strojevodja pri železnici. Precejšnje število te vrste sportnikov je prišlo iz vrst mehaničnega ali gradbenega delavstva, kjer imajo prav za prav tudi v poklicu dovolj težkega dela. Neki Schneider je spet zaposlen v fini mehaniki obrti, ki zahteva največje neženosti in je po svojem značaju najmanj v sorodu z boksaarsko pestjo. Oni Obermauer, ki zadnjič čas tudi leze v osredje, je v poštni službi, kjer bo slej ali prej dodeljen k liniji za prodajo znamk, kar pravijo, da je dobil najboljšo oceno zaradi ljubeznivega in priklupnega vedenja nasproti kupcem. To tudi ni lastnost, ki bi jo lahko kar povprek pripisali vsakemu aktivnemu pristašu boksa.

Taki in podobni pregledi bi bili prav zanimivi tudi z domačega torišča, toda žal so podatki o trenutni zaposlitvi naših sportnikov preveč nepopolni, da bi se dali zbrati v toliko zanimivem sestavku, tem bolj, ker mnogih izmed njih že nekaj časa nismo videli na terenu in ni znano, ali se niso med tem posvetili drugačnim strokam.

— Stari francoski tekač Ladoumègue spet amater. Kakor smo nekje že zabeležili, je nekdanji evropski in svetovni rekorder na srednjih progah Jules Ladoumègue zaprosil pri atletski zvezi za zopetno uvrstitev med amaterje. Mož je pred tem že 11 let služil svoj kruh v profesionalnem taboru, kjer pa ga je zadnjič čas brzkone bilo premalo. Mimogrede je med tem dosegel tudi 36. leto starosti, kar je za amaterja na tekašišču več kakor preveč, da bi se mogel kakor koli uveljaviti, ne glede na to, ali formalno izpolnjuje vse pogoje. Primer Ladoumèguea samo dokazuje, s kakšnimi plodnostimi posli se bavi francoska atletska zveza in kako učinkovito rešuje vprašanje zopetne francoske atletike, ki je v zadnjih časih izgubila skoraj ves stari sloves.

— V Ameriki mečejo kopje preko 80 m? Milanski sportni dnevnik objavlja — seveda z vso potrebno rezervno — senzacionalno ameriško vest, da je tamkaj neki atlet Emerson McKenzie — dozdaj se še nikoli ni pojavilo to ime med ameriški atletski — zalučal kopje do 80,22 m. Ta znamka bo, če bo kdaj verificirana, seveda daleč prekašala svetovni rekord te vrste, ki ga od l. 1938, z 78,70 brani znani Finck Yrjö Nikkanen. V ostalem smo že dejali, da je treba ameriške rekorde jemati zelo previdno, ker običajno o njih do mednarodnih forumov ne ostane nobenega sledu. Približno enako pot je šla menda pred kratkim tudi vest o najdaljšem troskoku nekega Warstrunga do 16,12 m, o katerem pa je zdaj spet vse tiho.

Opozorilo davkoplačevalcem

Prijava na novo odprtih ali tekočih računov

Davčna uprava opozarja vse delniške družbe (razen zavarovalnih, družbe z o. z. in vsa podjetja zavezanca voditi poslovne knjige (»knjižnice«) v smislu čl. 53 a zak. o nep. davkih), da morajo prijaviti davčni upravi v smislu določil tar. post. 37 o t. najpozneje do 15. januarja 1943 vse v II. polletju 1942 na novo odprte ali tekoče račune. Takša znaša 12 L za vsak odprt ali tekoči račun, prijava se mora preložit v originalu in prepisu. Odgovarjajočo takso je treba v kolikor pripilati na original. Tisti zavezanci, ki v minulem polletju niso imeli na novo odprtih ali tekočih računov, so dolžni prav tako predložiti prijavo, ki pa ni zavezana taksi. Dalje opozarja davčna uprava na kazenske posledice: Kdor ne prijavlja tek računov, se kaznuje s plačilom trikratne takse poleg redne; tisti pa, ki niso imeli odprtih ali tekočih računov in tega ne prijavijo, se kaznujejo z globo 190 lir. Vse družbe in podjetja, ki so zavezana polaganju teh prijav pa iz vsakršnegakoli vzroka ne vršijo poslovanja — ne obratujejo, a v trgovskem registru se niso zbrisala, prosijo davčno upravo, da ji to prijavi.

Plačevanje uslužbenkega davka v davčnih znamkah

Vsi delodajalci, ki morajo po določilih čl. 100 zakona o nep. davkih plačevati uslužbenški davek v davčnih znamkah, se pozivajo, da v smislu zakonitih naredb predložijo tekom meseca januarja 1943 podpisani davčni upravi v pregled knjižnice za uslužbenški davek radi ugotovitve če so uslužbenški davek pravilno in redno plačevali v davčnih znamkah. Če ne predložijo knjižnic se bo proti njim postopalo po določilih čl. 139 odnošeno v primeru davčne utaje po čl. 142 nov. davč. zakona. Iz davčne knjižnice mora biti razvidna plača uslužbenke leta 1942, odpadajoči uslužbenški davek ter specialni doprinosi. Davčne knjižnice naj predložijo delodajalci s posebnim seznamom v dvojniki, na katerem morajo biti vpisani vsi uslužbenici ter za vsakega uslužbenca celoletni zaslužek in odpadajoči 1/2% bednostni sklad.

Narodni obrambni fond — vlaganje prijav za odmero za l. 1943-XXI

1. Zaradi pravilne odmere obrambnega fonda morajo predložiti davčni upravi nekolikove prijave vsi možki davčni zavezanci, stari preko 30 let, ki imajo predpis na neposrednih davkih in to samci, oženjeni in vdovci brez otrok. Onim davčnim zavezancem, katerim so otroci pomrli in sedaj nimajo nobenega otroka, prijav ni treba vlagati.

2. Vlože naj prijave tudi oni davčni zavezanci, ki imajo 3 ali več živih zakonskih otrok izpod 21 let starosti. Te prijave mo-

rajo biti kolekovane s Lir 4.— V prijavi je navediti imena in rojstne podatke otrok ter nato resničnost podatkov na prijavi, potrjeni na Mestni poglavarstvu.

3. Prijavo naj vlože tudi vsi oni davčni zavezanci, ki imajo skupen predpis na zgradarini ali pridobitni. Vse solastniki naj vlože skupno prijavo, na kateri naj bo razvidno, koliko solastnikov je, s katerim deležem je kateri soudeležen in podatki pod tek. št. v l. 2.

Prijava je vložiti v času od 1. do 31. januarja 1943-XXI.

Prijave vložene po 31. januarju se pr. odmeri obrambnega fonda za leto 1943 ne bodo upštevale.

Tiskovnice za prijavo se dobe pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg št. 5/II. soba št. 3.

Z Gorenjskega

Na Bledu je bilo veliko zborovanje kmetov. Številne udeležence je nagovoril deželni svetnik dr. Hinteregger in pozval navzočne, naj v nepristranskem razgovoru povedo svoje stališče do vseh gospodarskih vprašanj. Razvil se je pristran razgovor, ki je mnogo doprinesel k obojestranskemu razumevanju. Na tekmovalni progi na Strazi dela, ki jih izvršuje občina, naglo napredujejo in bo progla najbrže še to zimo otvorjena.

V Bohinjski Bistrici je bil zadnji nedeljo apel uradnih vodij narodnosocialistične stranke in Volksbunda. Vodja oporišča Putz je v daljšem govoru pojasnil pomen in namen narodnosocialističnega skrbstva in zbirka za zimsko pomoč. — Pod vodstvom otroške voliteljice se je istega dne popoldne razvil predbožnični slavje številno navzoč mladinske skupine. Jelkov venec je krasil belo pogrnjeno mizo, na kateri so se z jelkovih vej odražale poslastice. Petje in deklariranje je pričaralo pravo božično razpoloženje.

Kmečko zborovanje. Nad sto kmetov iz vasi Sv. Križa nad Jesenicami se je zbralo na zborovanju, kjer je govoril deželni svetnik dr. Hinteregger. Pogovorili so se o vseh gospodarskih vprašanjih ter povedali svoje prošnje in pritožbe.

S Svete Katarine poroča gorenjski tednik, da je zbirka za letošnje zimsko pomoč dala do sedaj najlepšo vsoto 45 pfenigov na posameznika. — Gospodarski kmet, si apel v Lomu in Dolini je ob številni udeležbi kmetov in gospodinjo lepo uspel. Stabni vodja Mayer in uradni vodja Ladstetter iz Radovljice sta v svojih izjavah razložila težnje modernega kmetijskega gospodarstva s posebnim ozirom na vojni čas.

Žene iz Podkorena so odposlale za vojaške bolnišnice v Celovec pet zabojev s preko 300 kuhane marmelade iz borovnic. Kranjskogorske žene pod vodstvom voditeljice Emne Lautizarjeve pa so poskrbele za to, da je imelo božično obdarovanje vojakov s pomočjo zbirke žilic popoln uspeh. V Lautizarjevi pekarni so dosegli speklj čest precejšnjo količino izvrstnega strokovno pripravljenega peciva in ga nekaj že oddali svojememu namenu.

Člani koroškega Volksbunda v Poljanah so bili zadnji nedeljo zaočujljeni in sprejeti v skupnost. Govoril je krajevni skupnijski vodja, ki so mu novi člani svečano obljubili, da bodo zvesto sledili Führerju. Slovesnost se je zaključila z zbirko za zimsko pomoč. — Poseben dogodek za krajevno skupino je bilo, kakor poroča gorenjski tednik, novačenje mladih mož za oboroženo silo. Ponosni, da so bili potrjeni k najboljši oboroženi sili sveta, so se vračali mladi novaki vriskajoč in pojoč domov.

Nov sportni prostor s kopališčem nameravajo zgraditi v Zireh. Pripravljalna dela so že začeli. Posebna zahvala za to gre sportnemu poverjeniku Alberju. — Med kroniko iz žirov poroča gorenjski tednik med drugim, da je delavec Pečelin v najkrajšem času postavil svoj dom v surovem stanju in se bo spomladaj že vselil. — Napredovala sta orožniška višja strojnostrajarska Brigadmann in Klein za okrajna višja strojnostrajarska. Klein je bil kmalu po imenovanju odpuščen k vojni žandarmeriji. — Kot krajevni uradni vodja narodnosocialističnega skrbstva se je poslovil g. Domnig, na njegovo mesto pa je bil postavljen kmet Jasovec. Slednji je začel svoje delovanje v polno zadovoljstvo vseh podpore potrebnih rojakov.

V Homcu, Radomljah je bil pred kratkim v stranknem domu apel sodelavcev Volksbunda. Oporišni vodja Cajhen je izrekel delavcem svojo zahvalo in poudaril pridnost blokovih in celinskih vodij. Propagandni vodja Hans Javornik je bil zaradi službene zadržanosti oproščen svoje dolžnosti. Vodstvo propagande bo prevzel Andrej Pichler. Na njegovo mesto je bil za celinskega vodjo imenovan Vill Ladstätter.

V Senčurju pri Kranju je umrl tajnik tamkajšnje kranjske Karel Bricelj. Podlegel je srčni bolezni. Dolga leta je uradoval v polno zadovoljnost in upravljal občinsko tehnilno. Smrt je pokosila tudi 3-letnega sinčka posestnika Franca Globočnika.

— Pod vodstvom mladinske voditeljice Alme Verbičeve je odstopala večja skupina deklet v Lienz. — Prebivalstvo krajevne skupine je darovalo vojakom 350 kokoši, ki so jih poslali v Celovec. — Ker so lepaki po hišah in drevesih kazali vaško sliko, so postavili na vaškem trgu novo tablo za plakiranje.

Drobne zanimivosti

Tihotapci sladkorja v Ameriki. Po vesteh južnoameriških listov postaja stiska s sladkorjem v ameriških državah vedno večja. Sladkorja pa nimajo samo tisti, ki si ga ne morejo nabaviti za visoke cene, dočim ga tihotapci prodajajo na debelo. Tatvine sladkorja v skladiščih in trgovinah so na dnevnem redu.

Židje na Francoskem ne smejo potovati. Francoska vlada je z namenom, da prepreči vsako delovanje židov po državi, izdala splošno prepoved potovanja za žide. Generalni komisar za židovska vprašanja je pretekli ponedeljek napovedal v višjskem radiu, da bo tudi v pokrajinah, ki doslej niso bile zasedene, uvedena obvezna nošnja židovske zvezde.

Vžigalica povzročila požar. V Loanu je nastal ogenj v stanovanju Freccera Carmelina zaradi nespretnosti njegove žene, ki je vrgla preostanek tleče vžigalnice v zabojček z drvmi. Ponoči je iskrica zanetila ogenj in nastal je požar, ki je naredil veliko škodo na pohištvo. Škoda je tem občutnejša, ker pohištvo ni bilo zavarovano.

Železnika nesreča na Švedskem. Na švedski postaji Vagenhaer je zavozil mešanec v tovorni vlak. En potnik se je ubil, več je bilo ranjenih, gmotna škoda pa je precejšnja.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 24. DECEMBRA 1942-XXI.

7.30: Slovenska glasba. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 12.20: Plošče, 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 13.15: Poročila v slovenski. 13.25: Koncert Oscarja Sale. 13.40: Skupino madrigalistov »Città di Milano« — vodi dirigent Castellazzi. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert R. dijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. — Glasba za godala. 14.50: Pisana glasba. 15.00: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Nove plošče Cetra. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Operna glasba. 20.00: Napoved časa. Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.45: Prenos iz Konservatorija »G. B. Martinic« v Bologni: koncert vodi dirigent Cesare Nordio, sodelujejo Ines Maria Ferraris, Mario Bitelli e Irene Fuser. — V odmoru: predavanje v slovenski. 22.00: Orgelski koncert Pavla Rancigaja iz cerkve Sv. Petra v Ljubljani. 22.30: Božične pesmi. 22.45: Poročila v italijanski. 23.00: Koncert organista Luigija Renzija. 23.30: Božična glasba. 24.00: Prenos polnočnice iz kapele vojaške bolnice »Celio« v Rimu.

Pospeševanje madžarskega kmetijstva

V Novem Sadu je bilo oni dan zborovanje kmetovalcev Bačke. Udeležil se ga je tudi državni tajnik dr. Karel Baranovs v zastopstvu knežijskega ministra. V svojem nagovoru je očitno zborovalcem dosedanje uspehe madžarske vlade v njenem prizadevanju za povzdigo Bačke, obenem jim je pa predložil načrte kmetijskega ministristva za povzdigo kmetijstva v okviru milijardnega programa. Napovedal je ustanovitev kmetijskih ravnateljstev, ki bodo delovala v vseh okrožjih kot upravni organi I. stopnje. Omenil je tudi imenovanje kmetijskih obštinskih predstojnikov, ki morajo skrbeti da se izpolnjujejo vsi ukrepi.

Po tej novi organizaciji bo pospeševanje vseh panog kmetijstva zagotovljeno. Dr. Baranovs je govoril tudi o nazadovanju kakovosti v Bački pridelane pšenice, ki je slabša od madžarske.

Vlada bo storila vse potrebno, da se položaj v tem pogledu zboljša in da se povrne baški pšenici njen sloves. Veliko pozornost bo posvetila vlada kmetiskemu pouku. Začetek je bil že storjen z ustanovitvijo kmetijske srednje šole v Novem Sadu. Kakor v drugih pokrajinah bo tudi v Bački izpolnjeno kmetijsko šolstvo. Starši kmetje bodo imeli priliko izpopolniti svoje znanje v strokovnih tečajih. Ustanovljena bo tudi gospodinska šola najbrže v Novem Sadu ter kmetijska obrtna šola. Posebna pozornost bo posvečena pridelovanju sočiva v Bački z Novim Sadom kot središčem v Novem Sadu bo zgrajena moderna sušilnica za sočije in kmetijska preizkuševalnica.

Zakaj čebela po piku umre?

Znano je, da mora čebela po piku umreti v nasprotju z oso ali seršenom, ki potegne želo nazaj in lahko piči kolikokrat hoče. Čebelnino želo pa obični tam, kamor ga je zasadila, in z njim vrd izgubi čebela del svojega črevesja, tako da mora umreti. Čebelnino želo je na koncu nekoliko ukrivljeno in v tem tiči najbrže vzrok, da ga po piku ne more več izdreti. Davni preliki naših čebel so živeli po drevesnih duplih in lovilili drobne žuželke. Njihove oklepe so morale čebele prebadati ali predgneti. Čebelnino želo je torej postalo neuporabno šele, ko se je življenje čebel izpremenilo. Prvotno je služilo čebelam v boju za obstanek, zdaj jim pa prinaša smrt. Tu torej vidimo lepi primer, da ni vedno dobro, če se človek vmešava v modro delo stvarstva.

Nemčija dobavlja Rumuniji kmetijske stroje

Prizadevanje rumunske vlade za povzdigo kmetijstva se kaže v vedno večji mehanizaciji poljedelstva in uvažanju kmetijskih strojev. Lani je uvozila Rumunija iz Nemčije 1000 traktorjev, 20.000 plugov, 4000 sesalov, 2000 strojev za žetje, 10.000 bran in 2000 mlatinic v vrednosti ene milijarde lej. Letos pa je uvozila 2814 traktorjev, 40.000 plugov, 1500 sesalov za žetje, 2230 strojev za žetje, 250 strojev za sortiranje žita, 30.500 rezalov za reznico, 9200 bran, 250 mlatinic, 200.000 kos, 250.000 srpov, 190.000 lopat v skupni vrednosti 2 milijard. Za prihodnje leto je naročila v Nemčiji za 6 milijard lej strojev in orodja. Investicije za mehanizacijo kmetijstva v Rumuniji bodo znašale skupno 9 milijard.

Jubileje rumunskega sporta

1. decembra 1912 je ustanovila skupina navdušenih sportnikov pod takratnim predsedstvom prestolonaslednika Ferdinanda Zvezo sportnih društev Rumunije. Letos so rumunski sportniki proslavili 30-letnico tega za rumunski sport važnega dogodka. Vadjar rumunskega sporta Giurgiu je sklical 1. decembra svečano sejo, ki so se udeležili tudi državni podtajnik za mornarico viceadmiral Pais, poveljnik delovne službe generalni adjutant Emil Palangeanu in generalni tajnik v prosvetnem ministristvu prof. Cretu, kakor tudi vodilne osebnosti rumunskega sporta. Giurgiu je v svojem govoru zajel kratek zgodovinski pregled razvoja rumunskega sporta, ki je njegova bodoča naloga ustvariti moralno psihično zdravo podlago za nove življenjske naloge.

100.000 Schulze v Berlinu

V Berlinu sta med vsemi rodbinskimi imeni Müller in Schultze najpogostejši. V Berlinemskem adresarju je okrog 100.000 Schulze ali Schultze, Müllerjev je pa samo okrog 80.000.

Največji planet

Danski astronom dr. Strnad je nedavno odkril planet, ki je menda identičen z enim izmed treh po italijanskih matematikih Spadavecchii in Gnechij spomlanih 1940 odkritih Nemesis, Lachesis in Atropos. Opazovanja danskega zvezdoslovca so pokazala, da gre za planet Lachesis, oddaljen od sonca 9 milijard km. Njegov premer znaša 318.000 km in je torej največji planet, kar jih poznajo zvezdoslovci.

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša ljubljena soproga in dobra mamica, gospa

SELJAK EMA roj. LASSNIC

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, dne 24. decembra 1942 ob 13. uri popoldne z Zal — kapele sv. Jožefa — na pokopališču k Sv. Križu. Ljubljana, Tržič, Idrija, dne 22. decembra 1942.

Globoko žalujoči:

ANTON, soprog; VERA, LEA, ANTON, EMA, otroci in ostalo sorodstvo

P. G. Wodehouse

PODIJETNI SAM

Humorističen roman

»Presenečate me,« je odgovoril njegovo lordstvo, ki je vendar že prihajal do sapa.

»Pet čevljev pa devet palcev, če se ne motim,« je gospod Twist nadaljeval. »Si morete misliti kaj bolj nesmiselnega?«

»To je bogme smešno.«

»In vendar je res!« je strogo rekel gospod Twist. »Jaz imam pet čevljev pa sedem palcev. Wilbraham in Donahue, moja najboljša agenta, sta še za poldrug palca manjša od mene. A ti ljudje merijo možgane po dolžini telesa!«

»Oh, bežite, saj ni mogoče!« je vzkliknil lord Tilbury, ki je imel pet čevljev pa sedem palcev.

»Napoleona poglejmo! Ali pa Nelsona!«

»Točno,« je Chimp odvrnil. »Dol Nelsona, po tem takem! Res lepa reč. In ne zamerite, ali ni bil tudi Tom Sharkey nizke postave...? A pustiva zdaj ta neveselji predmet. Kaj želite od mene, gospod...?«

Lord Tilbury se je očito obotavljal.

»Se smem zanesti na vašo popolno molčečnost, gospod Adair?« je vprašal po kratkem molku.

»Niti besedica iz vsega, kar mi poveste, ne bo prišla čez prag te sobe,« je Chimp dostojanstveno odvrnil.

»Nu torej, moje ime je lord Tilbury,« je rekel njegovo lordstvo z izrazom moza, ki odkriva svoj lastni spomenik.

»Lastnik podjetja na oni strani ulice?«

»Tako je,« je suho odvrnil lord Tilbury.

Pričakoval je, da bo zbudilo njegovo ime večjo pozornost, in prav nič všeč mu ni bilo, da je Chimp označeval »Mammoth Publishing Company« kot »podjetje na oni strani ulice.«

Mnogo bolj zadovoljen bi bil, ko bi bil mogel vedeti, da je Chimp v resnici kar izpreletelo, ko je slišal njegovo ime, a da je to razburjenje spretno zatajil. Po drugi strani pa bi ga bilo gotovo vznemirilo, ko bi bil videl skrito misel gospoda Sheringhama Adaira, ki se je na tihem razveselil, da bo zvedel od lorda kako skrivnost, ki mu bo kasneje podlaga za izsiljevanje.

Toliko drži, da je bil Chimp Twist, ko je ustanavljal »Zasebno opravišništvo za tajne policijske posle,« bolj kot od vsega drugega prevzel od želje, prikriti bistveno plat svoje dejavnosti, pri tem pa ne zameriti dobičkanosnega »puščanja« premožnim ljudem.

»In kaj morem storiti za vas, lord Tilbury?« je vprašal Chimp ter važno staknil konce prstov na obeh rokah.

Njegovo lordstvo se je sklonilo k njemu.

»Zasledovalca potrebujem.«

Spet je lažnemu detektivu uspelo, da je zatajil svoje razburjenje. To, kar je bil lord rekel, je zvenelo nad vse obetajoče. Dasi je bil samo spaka pravega detektiva, je vendar imel njegovo naravo. Za to, da človek čuti potrebo po »zasledovalcu«, si je mogel misliti samo en razlog.

»Gre namreč za nekega mladega uslužbenca v mojem podjetju,« je pojasnil njegovo lordstvo.

»Aha!« je odvrnil Chimp, čedalje bolj zaverovan v svojo domnevo. Za mladega človeka odlične vnanjosti, kaj ne?«

Lord Tilbury je potehtal to vprašanje. Še nikoli se ni bil potrudil, da bi se ustvaril sodb o Samovi vnanjosti.

»Tako rekoč,« je dejal po kratkem molku.

»Gizdalina, kakor jih je mnogo, a?« je spet vprašal Chimp. »Mladenca z namazan jezikom, a? O, poznam te nevarne ptičke... še predobro jih poznam. Najbrže gre za enega tistih spakljivih gospodičev, ki stopajo kakor po muziki in imajo lase polne mazil in dišav. Kdaj se je stvar začela?«

»Kako stvar? Kakšna stvar?« je vprašal njegovo lordstvo.

»Da. Reči hočem, kdaj ste prvič zasumili, da se skuša mladi človek vtihotapiti v srce ladyje Tilburyjske?«

»Ladyje Tilburyjske?« je zategnil njegovo lordstvo in še bolj izbulji okrogle oči. »Ali, saj sem vendar vdovec!«

»Aa? Vdovec ste?« je zajecjal Chimp z glasom čolnarja, ki se nenadoma zagleda na širokem morju.

»Kaj pa je po tem takim storil ta človek?«

Lord Tilbury se je v zadregi odkašljal.

»Bojle bo, da vam razložim vso reč,« je rekel, ko je znova nekoliko pomolčal, da bi se zbral. »Ta mladi človek je nečak nekega mojega ameriškega znanca, s katerim se dogovarjam zastran važnih trgovskih poslov. Mladenčji živi zdaj v Londonu, uslužben v mojem podjetju, in zato sem, kakor si lahko mislite, konec koncev odgovoren za njegova dejanja. Z drugimi besedami